

Personer lagförda för brott

Slutlig statistik för 2013

Personer lagförda för brott

Persons convicted of offences

Sammanfattning

I statistiken över personer lagförda för brott redovisas de lagföringsbeslut som fattas under ett kalenderår. Antalet lagföringsbeslut påverkas ytterst av hur många brott som anmälts till och klarats upp av polis och åklagare tidigare i rättskedjan. För att tolka förändringar i lagföringsstatistiken bör man därför ta hänsyn till förändringar i antalet anmälda och personupplärade brott.

Lagföringsbeslut och påföljder

- År 2013 fattades 117 000 lagföringsbeslut, vilket är en minskning med 13 500 beslut eller 10 procent jämfört med 2012. Jämfört med 2012 minskade domsluten med 9 procent till 64 400 domslut, åtalsunderlåtelseerna minskade med 19 procent till 17 600 beslut och strafföreläggandena minskade med 7 procent till 34 700 beslut.
- Spaningsbrott, såsom olika typer av trafikbrott och ringa narkotikabrott, stod för en stor del av minskningen under 2013. Jämfört med 2012 minskade antalet lagföringsbeslut med de ringa narkotikabrotten som huvudbrott med 10 procent till 18 100 beslut. Det är första gången på tio år som antalet lagföringsbeslut gällande ringa narkotikabrott minskar.
- Nästan samtliga typer av påföljder utdömda i domstol minskade 2013, jämfört med 2012. Antalet domslut med huvudpåföljden fängelse minskade med 8 procent till 11 200 domslut, vilket är den lägsta nivån sedan mitten av 1970-talet. Minskningen kan ses i samtliga straffidsgrupper.
- Antalet fängelsepåföljder har minskat under den senaste tioårsperioden (2004–2013). Mest har fängesedomar med strafftider på mer än 2 månader till högst 6 månader minskat. Förändringar i den utdömda strafftiden har inte påverkat den genomsnittliga strafftiden, som var 8,4 månader både 2004 och 2013.

Ålder och kön

- Av samtliga lagföringsbeslut avsåg 84 procent (97 800 beslut) män och 16 procent (18 800 beslut) kvinnor. Fördelningen har varit likartad de senaste tio åren.
- Antalet lagföringsbeslut minskade med 7–14 procent i samtliga åldersgrupper 2013 jämfört med 2012. Minskningarna kvarstår även när man relaterar antalet lagföringsbeslut till medelfolkmängden, då med 8–14 procent för samtliga åldersgrupper.

Definitioner

Statistiken över lagförda personer redovisar antalet lagföringsbeslut som fattats under året.

Med lagföringsbeslut avses fällande dom i tingsrätt eller beslut av åklagare, såsom strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse, under ett kalenderår.

En och samma person kan lagföras på olika sätt och vid flera tillfällen under ett år. Ett lagföringsbeslut kan vidare innehålla beslut om flera brott och flera påföljder. I dessa fall redovisas huvudbrottet och huvudpåföljden. Utöver antalet beslut redovisas även antalet lagförda brott i en lagföring. För en mer detaljerad beskrivning av begreppen se *Statistikens innehåll*.

Inledning

Statistiken över personer lagförda för brott redovisar de lagföringsbeslut som fattats inom rättsväsendet under ett kalenderår, det vill säga domslut, strafförelägganden och åtalsunderlåtelse. Statistikens ändamål är att belysa lagföringsbeslutens omfattning, struktur och utveckling samt beskriva påföljdernas nivå och utveckling. Dessutom ger statistiken en övergripande bild av de personer som är föremål för lagföringsbeslut och hur de fördelar sig över kön, ålder och tidigare belastning.

Antalet lagföringsbeslut beror ytterst på hur många brott som anmäls och klaras upp hos polis och åklagare tidigare i rättskedjan. För att förstå och tolka utvecklingen av lagföringsbesluten bör man därmed ta hänsyn till förändringar i statistiken över antalet anmälda brott och antalet personupplärade brott.

Det är bara en del av alla polisanmälda brott som leder till åtal och slutligen till en fällande dom eller till någon annan typ av lagföringsbeslut. Ett beslut kan dessutom omfatta flera brott, och antalet lagföringsbeslut är följaktligen betydligt färre än antalet anmälda brott.

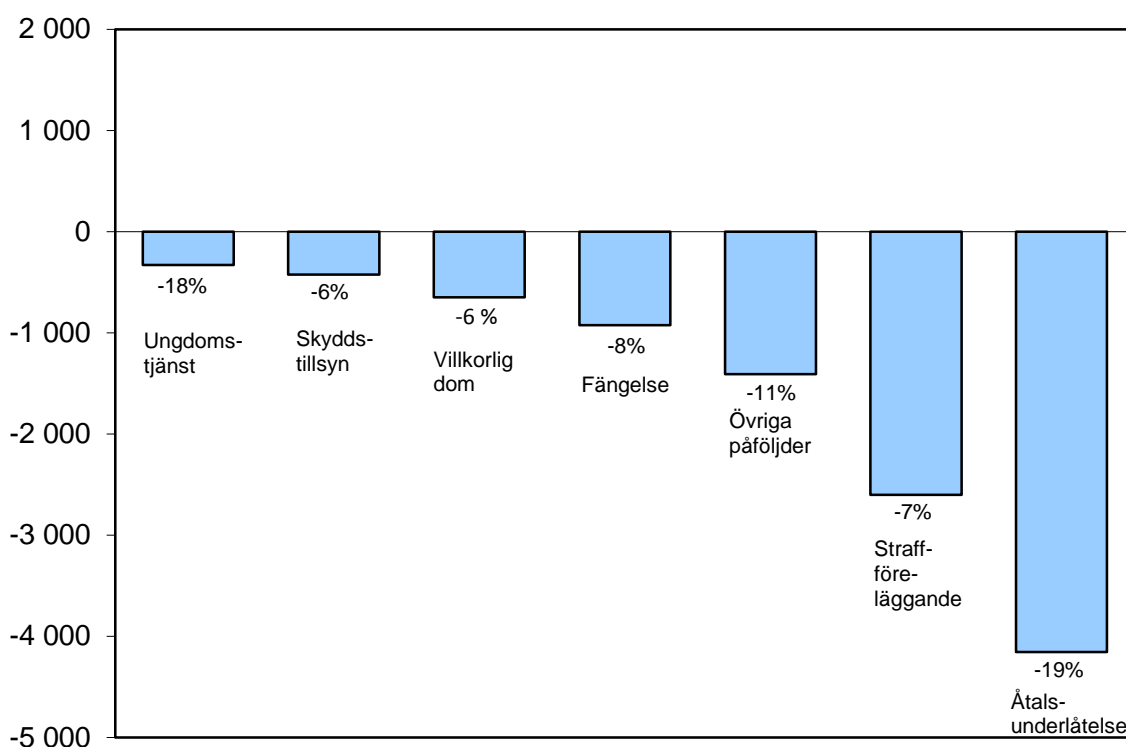
Lagföringsbeslut kan delas in i olika typer: dels fällande domar i domstolen (så kallade domslut), dels strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse (så kallade åklagarbeslut). Även en ordningsbot, som utfärdas av polis eller tull, är en sorts lagföringsbeslut. Ordningböter redovisas dock separat och inräknas inte i statistiken över lagföringsbeslut. Lagföringsstatistiken redovisar vidare endast beslut fattade mot fysiska personer. Därmed redovisas inte företagsböter riktade mot juridiska personer.

När du tolkar statistiken *tänk på att ...*

- ett lagföringsbeslut kan omfatta flera brott. Redovisningen av brott i *lagföringsbeslut* bygger på huvudbrottet i beslutet, det vill säga brottet med den strängaste påföljden i straffskalan. Det medför att lindrigare brott kan underskattas i förhållande till grövre brott i statistiken över lagföringsbeslut
- ny lagstiftning kan innebära förändringar av bestämmelsen för ett brott. Ändringar i lagstiftningen medför att man inte kan jämföra antalet lagföringsbeslut för ett visst brott med tidigare år utan att beakta eventuella förändringar i lagstiftningen
- utvecklingen av antalet lagföringsbeslut följer ofta utvecklingen av antalet upplärade brott och att antalet lagföringsbeslut rörande vissa brott, som trafik- och narkotikabrott, till stor del återspeglar polisens och åklagarnas insatser på området
- en och samma person inräknas i statistiken för varje enskilt lagföringsbeslut, till skillnad från statistiken över misstänkta personer där en person endast inräknas en gång per brottstyp
- i lagföringsstatistiken räknas åldern vid lagföringsbeslutet, till skillnad från i statistiken över misstänkta personer där den misstänkta personens ålder räknas utifrån när personen begick brottet
- statistiken över *lagförda brott* avser de brott för vilka en enskild person befunnits skyldig, vilket närmast motsvaras av brottsdeltaganden i statistiken över misstänkta personer
- om flera personer har befunnits skyldiga till samma gärning kommer brottet att redovisas en gång för varje person som lagförts för handlingen
- en gärning kan således resultera i flera brott i lagföringsstatistiken samtidigt som den enbart redovisats som ett brott i anmälningsstatistiken. Det är därför olämpligt att göra direkta jämförelser mellan antalet brott i anmälningsstatistiken och antalet lagförda brott i lagföringsstatistiken.

Utvecklingen av antalet lagföringsbeslut

Figur 4.1. Förändringar i antalet lagföringsbeslut mellan 2012 och 2013.

År 2013 fattades 116 700¹ lagföringsbeslut i Sverige. Mer än hälften av lagföringsbesluten (64 400 beslut) avsåg domslut i tingsrätten, medan resterande 52 300 lagföringsbeslut fattades genom ett så kallat åklagarbeslut (straffföreläggande eller åtalsunderlåtelse).

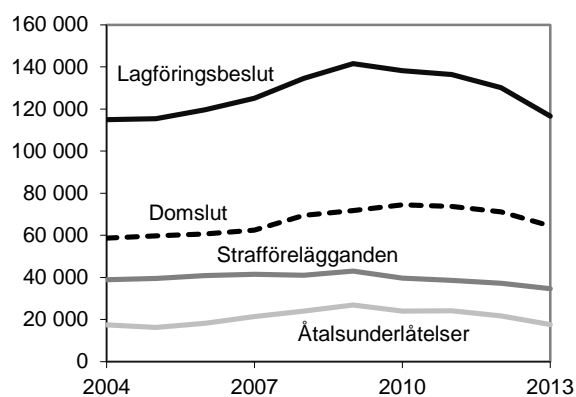
Under den senaste tioårsperioden har antalet lagföringsbeslut ökat med 1 750 beslut eller 2 procent. Det är framför allt antalet domslut som har ökat med 5 740 eller 10 procent. Antalet straffförelägganden har i stället minskat under denna tioårsperiod med 4 200 beslut eller 11 procent.

Sedan 2012 uppvisar dock samtliga lagföringstyper minskningar. Åtalsunderlåtelse minskade med 19 procent eller 4 160 beslut från 2012 till 2013 och ligger därmed på ungefär samma nivå som tio år tidigare. Drygt 86 procent av minskningen avsåg åtalsunderlåtelse som meddelats för att den misstänkte även hade begått andra brott och att det utöver påföljden för dessa brott inte krävdes ytterligare påföljd för det aktuella brottet. Framför allt rörde det sig om en minskning av åtalsunderlåtelse för ringa narkotikabrott med 1 640 beslut eller 25 procent och snatteri med 1 190 beslut eller 21 procent. Antalet åtalsunderlåtelse sjönk i samtliga åldersgrupper från 2012 till 2013. Minskningen var 20 respektive 17 procent för män respektive kvinnor.

Även domslut och straffförelägganden har minskat, med 9 respektive 7 procent, sedan föregående år. Det motsvarar en minskning med 6 720 respektive 2 600 beslut. Jämfört med året innan minskade domstolsbesluten mest för brott mot trafikförordningen (en minskning med 2 010 domslut eller 26 %), olika typer av tillgreppsbrott (8 kap. BrB) en minskning med 1 320 domslut eller 10 procent, samt brott mot trafikbrottslagen med en minskning av 1 100 beslut eller 9 procent. När det gäller straffförelägganden var det framför allt olika brott mot trafikbrottslagen som minskade, med 1 060 beslut eller 10 procent. Även för snatteri minskade antalet straffförelägganden, med 649 beslut eller 14 procent.

¹ Talen över antalet lagföringar redovisas avrundade efter principen om tre informationsgivande siffror. Detta kan exemplifieras med följande fall: 116 657 lagföringar blir 117 000, 1 564 lagföringar blir 1 560 och 373 lagföringar blir 373.

Figur 4.2. Antal lagföringsbeslut fördelat på lagföringstyp 2004–2013.

År 2013 och förändring jämfört med föregående år:

Samtliga lagföringsbeslut	117 000	
	-13 500	(-10 %)
Domslut	64 400	
	-6 720	(-9 %)
Strafförelägganden	34 700	
	-2 600	(-7 %)
Åtalsunderlåtelse	17 600	
	-4 160	(-19 %)

År 2013 och förändring jämfört med år 2004:

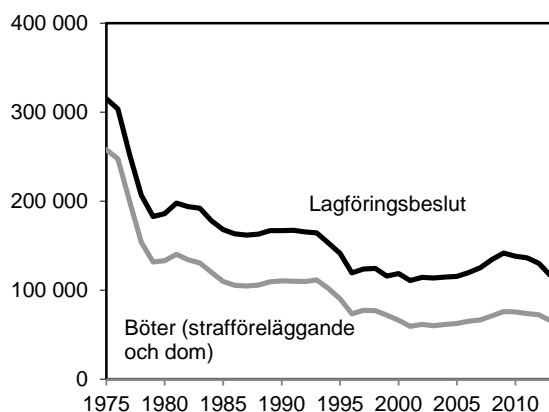
Samtliga lagföringsbeslut	117 000	
	+1 750	(+2 %)
Domslut	64 400	
	+5 740	(+10 %)
Strafförelägganden	34 700	
	-4 200	(-11 %)
Åtalsunderlåtelse	17 600	
	+212	(+1 %)

I ett längre perspektiv, sedan 1975, har antalet lagföringsbeslut mer än halverats. En större del av minskningen inträffade redan i slutet av 1970-talet när fylleri avkriminaliserades. Under den efterföljande perioden, fram till mitten av 1990-talet, kom utvecklingen för både domstols- och åklagarbeslut att karakteriseras av en svagare, men kontinuerlig, minskning av antalet lagföringsbeslut. Framför allt minskade antalet strafförelägganden. Det förklaras delvis av att det för allt fler brott, särskilt brott mot trafikförfattningar och smuglingsbrott, infördes en möjlighet att förelägga ordningsbot. En del av minskningen, i synnerhet nedgången mellan 1994–1996, kan sannolikt förklaras av en motsvarande minskning av antalet uppkärlade brott dessa år.

I mitten av 1990-talet stabiliserades lagföringarna på en relativt konstant nivå, för att mellan åren 2005 fram till 2009 öka i antal. Sedan 2009 minskar åter antalet lagföringsbeslut. Till exempel ligger nu strafföreläggandena på den lägsta nivån (34 700 beslut under 2013) som uppmäts under hela perioden 1975–2013. Det motsvarar en minskning med 164 000 beslut eller 83 procent sedan 1975. En mer grundlig genomgång av brottsutvecklingen fram till och med 2011 vad gäller olika typer av lagföringar finns i rapporten *Brottsutvecklingen i Sverige 2008–2011*².

² Brå-rapport 2012:13.

Figur 4.3. Antal lagföringsbeslut 1975–2013.

År 2013 och förändring jämfört med föregående år:

Samtliga lagföringsbeslut 117 000
-13 500 (-10 %)

År 2013 och förändring jämfört med år 2004:

Samtliga lagföringsbeslut 117 000
+1 750 (+2 %)

Brottsstrukturen

Om man ser till huvudbrotten i lagföringsbesluten framgår att den största antalsmässiga minskningen under 2013 jämfört med 2012 avsåg lagföringar om brott mot *trafikbrottslagen* och *trafikförordningen* samt lagföringar som rörde *snatteri* respektive *ringa narkotikabrott*. Merparten av dessa brott är att betrakta som så kallade spaningsbrott, det vill säga omfattningen av den anmälda brottsligheten är beroende av myndighetsprioriteringar. Därmed är antalet brott som upptäcks och lagförs i hög grad beroende av hur mycket resurser som myndigheter lägger ner på att beivra denna typ av brottslighet. När det gäller snatteri påverkas antalet lagföringsbeslut i stället av butikernas rutiner för att beivra dessa brott.

Den största delen av nedgången avseende antalet lagföringsbeslut gällande *trafikbrottslagen* kan förklaras av en kraftig minskning av antalet lagföringar för *olovlig körning* (en nedgång med totalt 1 460 beslut eller 11 %). Minskningen av antalet lagföringsbeslut avseende trafikbrottslagen skedde dock för alla typer av beslut jämfört med 2012. Här minskade antalet domslut med 1 100 beslut eller 9 procent, strafförelägganden med 1 060 beslut eller 10 procent och åtalsunderlåtelse med 662 beslut eller 17 procent. Lagföringsbeslut gällande brott mot *trafikförordningen* minskade med totalt 1 850 beslut eller 13 procent jämfört med året innan. Lagföringsbesluten gällande *snatteri* minskade med totalt 2 420 beslut eller 16 procent och gällande *ringa narkotikabrott* med 1 920 beslut eller 10 procent jämfört med 2012.

Den största antalsmässiga ökningen jämfört med 2012 skedde gällande *häleri* och *penninghäleribrott* som ökade med totalt 180 beslut eller 20 procent samt olika narkotikasmugglingsbrott (*narkotikasmuggling*, *ringa narkotikasmuggling* och *olovlig in/utförelse av narkotika*) som ökade med totalt 99 beslut eller 7 procent. Det var framför allt domsluten avseende häleri och penninghäleribrott som ökade, med 180 beslut eller 22 procent från 2012 till 2013. Domslut respektive strafförelägganden stod för en lika stor del var av ökningen vad gällde narkotikasmugglingsbrotten mellan 2012 och 2013, 51 respektive 49 beslut eller 11 respektive 5 procent.

Om man jämför brottsstrukturen (huvudbrott) för lagföringar 2004 och 2013 framgår att andelen narkotikabrott har ökat kraftigt samtidigt som framför allt andelen tillgreppsbrott och trafikbrott har minskat (se figur 4.4 och 4.5). Nedan följer en sammanställning av utvecklingen för de största redovisade brottskategorierna.

Brott mot person (3–7 kap. BrB) omfattade 11 procent av samtliga huvudbrott under 2013, vilket är en något högre andel än 2004, då 10 procent av samtliga huvudbrott utgjordes av *brott mot person*. Denna kategori domineras av misshandelsbrott (inklusive grov och synnerligen grov misshandel), som omfattade 61 procent av alla lagföringsbeslut i kategorin *brott mot person* under 2013.

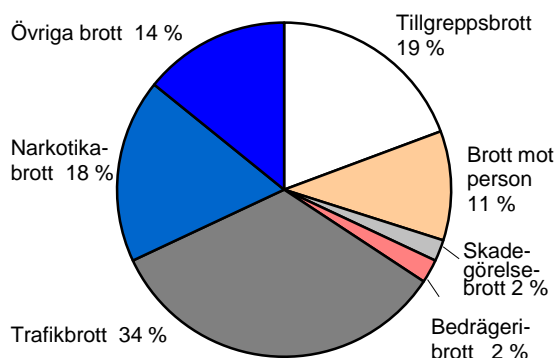
Tillgreppsbrott (8 kap. BrB) som är en vanlig brottskategori utgjorde 19 procent av lagföringsbesluten 2013. År 2004 stod tillgreppsbrotten för 23 procent av samtliga huvudbrott. Andelen lagföringsbeslut gällande tillgreppsbrott har pendlat mellan 23 och 19 procent under den senaste tioårsperioden. Snatteri stod för 55 procent av samtliga tillgreppsbrott sett till huvudbrottet 2013, vilket kan jämföras med 57 procent 2004.

Sett till huvudbrotten är *trafikbrott (TBL 1951:649, samt övriga specialstraffrättsliga trafikbrott)* den enskilt vanligaste brottskategorin i samband med lagföringar. År 2013 avsåg 34 procent av samtliga lagföringsbeslut brott mot olika vägtrafikförfattningar, vilket kan jämföras med 38 procent 2004. Bland dessa är brott mot trafikbrottslagen den största kategorin (61 %). Brott mot trafikbrottslagen domineras av olovlig körning, rattfylleri och grovt rattfylleri. Trafikbrottens andel av lagföringarna har minskat jämfört med 2004. Minskningen under den senaste tioårsperioden rör främst brott mot övriga trafikförfattningar, och fördelningen inom kategorin har således förändrats så att andelen brott mot trafikbrottslagen har ökat något över tid, medan andelen brott mot övriga vägtrafikförfattningar har minskat. Den minskade andelen övriga vägtrafikbrott är delvis en följd av att flera sådana brott lagförs genom föreläggande om ordningsbot jämfört med tidigare, och därmed inte redovisas i lagföringsstatistiken³.

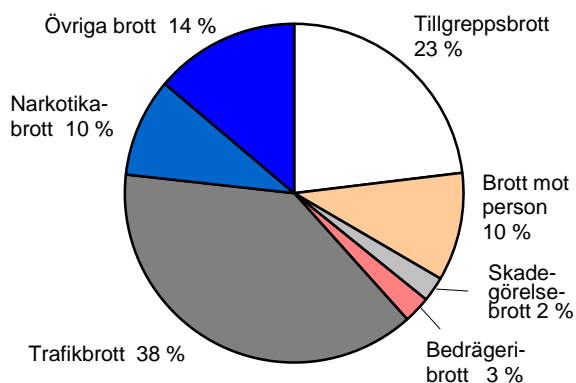
Narkotikabrott (NSL 1968:64) omfattade 18 procent av alla huvudbrott 2013. Narkotikabrottens andel har ökat kraftigt jämfört med 2004 då de utgjorde 10 procent av lagföringsbesluten. Ringa narkotikabrott var vanligast och utgjorde 87 procent av alla narkotikabrott 2013. År 2004 utgjorde de ringa narkotikabrotten 73 procent av samtliga narkotikabrott. Narkotikabrott är liksom trafikbrott ett typiskt spaningsbrott, som i stor utsträckning påverkas av polisens resurser och prioriteringar.

³ Ordningsbotsförelägganden redovisas i separata tabeller men redovisas inte i sammanfattningen över personer lagförda för brott.

Figur 4.4. Andel (procent) lagföringsbeslut för brott efter huvudbrott 2013 (totalt 117 000 personer).

Figur 4.5. Andel (procent) lagföringsbeslut för brott efter huvudbrott 2004 (totalt 115 000 personer).

Antalet lagföringsbeslut gällande brott mot *narkotikastrafflagen* (huvudbrott) har ökat med 92 procent under perioden 2004–2013, det motsvarar en ökning med 9 960 beslut. Ökningen följde en tydlig uppåtgående trend under perioden 2004–2012, vilket förklarar den kraftiga andelsökningen vad gäller narkotikabrott i förhållande till andra brottskategorier som skett från 2004 till 2013. Mellan 2012–2013 har antalet lagföringsbeslut gällande narkotikabrott sjunkit. Det är dock för tidigt att uttala sig om detta är ett trendbrott eller en temporär nedgång.

Även lagföringsbesluten avseende *lag om straff för smuggling* och *sexualbrott* har ökat förhållandevis kraftigt under de senaste tio åren med 59 respektive 47 procent. Eftersom det för dessa brottskategorier handlar om betydligt färre brott (en ökning med totalt 1 330 beslut) har denna förändring inte påverkat andelsfördelningen i lika hög grad som narkotikabrotten jämfört med 2004.

Tabell 1. Lagföringsbeslut (huvudbrott), förändring mellan 2004 och 2013, redovisat på ett urval av brottsbalkens kapitel och de mest använda specialstraffrättsliga författningarna (kapitel 7, 18, 19, 21 och 22 i BrB som motsvarar mycket få lagföringsbeslut redovisas ej.)

Lagrum		Antal lagföringsbeslut		Förändring jämfört med 2004	
		2004	2013	Antal	Procent
NSL 1968:64	Narkotikastrafflag	10 808	20 765	9 957	92
2000:1225	Lag om straff för smuggling	1 625	2 580	955	59
BrB 6 kap.	Sexualbrott	793	1 167	374	47
BrB 16 kap.	Brott mot allmän ordning	380	544	164	43
BrB 11 kap.	Brott mot borgenärer m.m.	995	1 231	236	24
2012:238	Trafikförordning	11 650	12 869	1 219	10
1996:67	Vapenlag/-förordning	756	835	79	10
BrB 4 kap.	Brott mot frihet och frid	2 861	3 136	275	10
1988:254	Lag om förbud betr. knivar m.m.	1 596	1 693	97	6
BrB 3 kap.	Brott mot liv och hälsa	8 150	7 975	- 175	- 2
BrB 17 kap.	Brott mot allmän verksamhet	3 543	3 413	- 130	- 4
TBL 1951:649	Trafikbrottslag	26 189	23 895	-2 294	- 9
BrB 9 kap.	Bedrägeri och annan oredlighet	2 954	2 662	- 292	- 10
BrB 12 kap.	Skadegörelsebrott	2 744	2 424	- 320	- 12
BrB 8 kap.	Tillgreppsbrott	26 515	22 547	-3 968	- 15
BrB 13 kap.	Allmänfarliga brott	258	217	- 41	- 16
BrB 14 kap.	Förfalskningsbrott	960	785	- 175	- 18
BrB 20 kap.	Tjänstefel m.m.	29	23	- 6	- 21
SBL 1971:69	Skattebrottslag	483	355	- 128	- 27
BrB 5 kap.	Ärekränkning	59	40	- 19	- 32
BrB 15 kap.	Mened, falskt åtal m.m.	1 142	749	- 393	- 34
BrB 10 kap.	Förskingring, annan trolöshet och mutbrott	958	603	- 355	- 37
AL 2010:1622 resp. 1996:612	Alkohollag	725	414	- 311	- 43
2001:558 och 2001:650	Lag/förordning om vägtrafikregister	1 168	632	- 536	- 46
MB 1998:808	Miljöbalk	390	165	- 225	- 58
2002:574 och 2009:211 resp. 2002:925	Fordonslag/ -förordning	2 747	845	-1 902	- 69
	SAMTLIGA BROTT	114 904	116 657	1 753	2
	Övriga brott ej redovisade i tabell ovan	4 426	4 093	- 333	- 8

Utvecklingen av antalet lagföringsbeslut avseende våldsbrott, hot m.m.

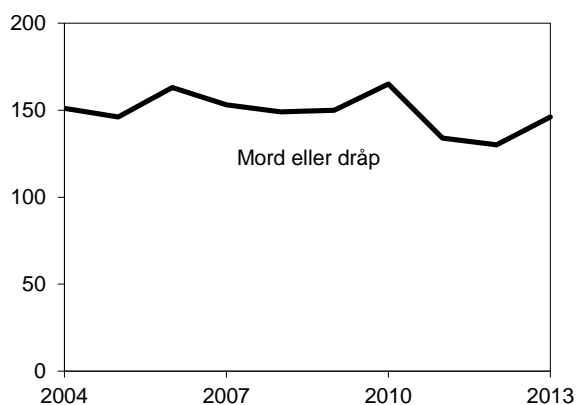
För att förstå statistiken över lagföringsbeslut (huvudbrott) för olika typer av brott bör man tänka på att för vissa statistiskt sett små brottskategorier kan antalsmässigt små variationer resultera i stora procentuella förändringar. Det är därmed inte ovanligt att utvecklingen i vissa fall visar på relativt kraftiga årliga variationer.

Mord eller dråp

År 2013 fattades 146 domslut gällande *mord* eller *dråp* (inkluderar försök, förberedelse och stämpling till brott) som huvudbrott. Det är en högre nivå jämfört med 2012 då 130 domslut avsåg mord eller dråp. Det motsvarar en ökning med 16 beslut eller 12 procent. Jämfört med 2004 har antalet lagföringsbeslut avseende mord eller dråp minskat med 5 beslut eller 3 procent. Lagföringsbesluten gällande mord eller dråp har varierat mellan 130 och 165 beslut sedan 2004. En grundlig genomgång av antalet anmälda fall av dödligt våld finns i publikationen *Konstaterade fall av dödligt våld*⁴.

⁴ Publikationen finns till nedladdning på Brås hemsida: www.bra.se.

Figur 4.6. Antal lagföringsbeslut med mord eller dråp som huvudbrott 2004–2013.

År 2013 och förändring jämfört med föregående år:

Mord eller dråp	146
	+16 (+12 %)

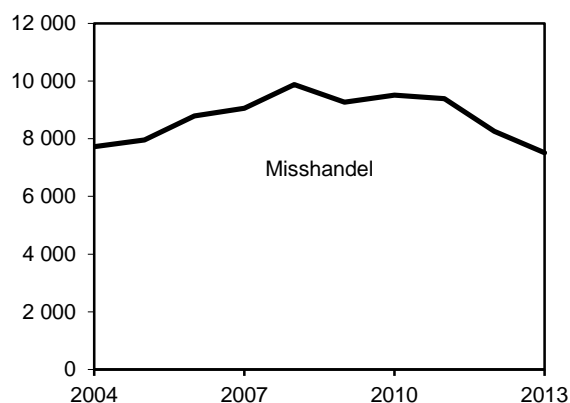
År 2013 och förändring jämfört med år 2004:

Mord eller dråp	146
	-5 (-3 %)

Misshandel

Bland lagföringsbesluten gällande våldsbrott utgör *misshandel*⁵ (inklusive *grov misshandel* och *synnerligen grov misshandel*) den största brottskategorin. År 2013 fattades 7 510 lagföringsbeslut med misshandel som huvudbrott, vilket är en minskning med 740 beslut eller 9 procent jämfört med föregående år. Även jämfört med 2004 har antalet lagföringsbeslut avseende misshandel minskat med totalt 208 beslut eller 3 procent. Under åren 2004–2008 ökade antalet lagföringsbeslut gällande misshandel kontinuerligt. Sedan 2008 har utvecklingen, med undantag för något år, präglats av en minskning av antalet beslut.

Figur 4.7. Antal lagföringsbeslut med misshandel som huvudbrott 2004–2013.

År 2013 och förändring jämfört med föregående år:

Misshandel	7 510
	-740 (-9 %)

⁵ I den löpande texten anges enbart normalgraden av brottet eftersom ringa misshandel anges i samma paragraf som normalgraden. Brott avseende ringa misshandel är därmed inkluderade i beräkningen.

År 2013 och förändring jämfört med år 2004:

Misshandel	7 510
	-208 (-3 %)

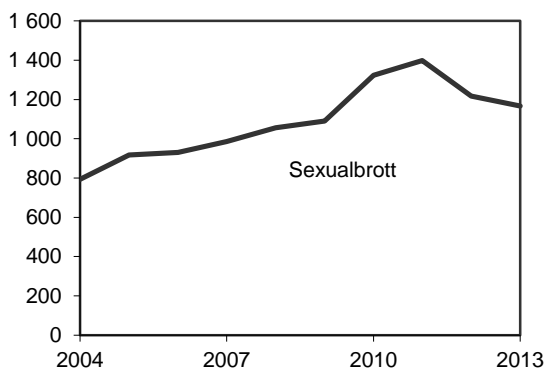
Gärningar som misshandel, olaga hot, ofredande med mera kan, när de utgjort ett led i en upprepad kränkning, rubriceras som grov kvinnofridskränkning eller grov fridskränkning. År 2013 fattades 207 respektive 124 lagföringsbeslut med grov kvinnofridskränkning eller grov fridskränkning som huvudbrott. Antalet lagföringar för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning minskade med 14 respektive 4 beslut eller med 6 respektive 3 procent mellan 2012 och 2013. Antalet beslut gällande grov kvinnofridskränkning har minskat med 62 beslut eller 23 procent sedan 2004. Under samma period har antalet lagföringsbeslut avseende grov fridskränkning ökat med 45 beslut eller 57 procent.

Våldtäkt och andra sexualbrott

År 2013 fattades 1 170 lagföringsbeslut gällande sexualbrott, vilket motsvarar en minskning med 4 procent eller 50 beslut jämfört med 2012. Framför allt minskade lagföringar gällande *Köp av sexuell tjänst* med 25 procent eller 81 beslut. Köp av sexuell tjänst är att betrakta som ett spaningsbrott, och det är därför inte ovanligt att lagföringsstatistiken påverkas av variationer i polisens prioriteringar gällande insatser och spaningsuppslag.

På tio år (2004–2013) har antalet lagföringsbeslut för olika typer av sexualbrott ökat med 47 procent, vilket motsvarar en antalsökning med 374 beslut. Utvecklingen av lagföringar gällande sexualbrott under den senaste tioårsperioden ska ses mot bakgrund av den nya sexualbrottslagstiftning som trädde i kraft 2005.

Figur 4.8. Antal lagföringsbeslut med sexualbrott som huvudbrott 2004–2013.

År 2013 och förändring jämfört med föregående år:

Sexualbrott	1 170
	-50 (-4 %)

År 2013 och förändring jämfört med år 2004:

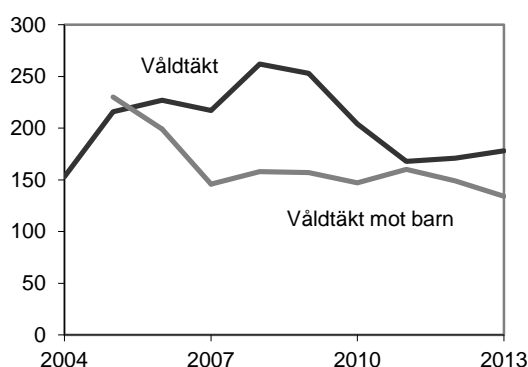
Sexualbrott	1 170
	+374 (+47 %)

Av de 1 170 lagföringsbesluten gällande sexualbrott 2012 avsåg 178 *våldtäkt* (inklusive *grov våldtäkt*), som huvudbrott. Det är en svag ökning med 7 lagföringsbeslut, eller 4 procent, sedan föregående år. Under 2004–2013 har antalet lagföringsbeslut gällande våldtäkt som huvudbrott ökat med 25 beslut eller 16 procent.

År 2013 fattades 134 lagföringsbeslut för *våldtäkt mot barn* (inklusive *grov våldtäkt mot barn*). Det är en minskning med 15 beslut, eller 10 procent, jämfört med föregående år.

Ökningen av antalet lagföringsbeslut gällande våldtäkt under perioden (2005–2008) kan delvis förklaras av den nya sexualbrottslagstiftningen som trädde i kraft den 1 april 2005. Lagändringen innebar bland annat en utvidgning av bestämmelsen för våldtäkt, och därigenom har en del gärningar som tidigare rubricerades som sexuellt utnyttjande kommit att bedömas som våldtäkt. Med den nya lagstiftningen tillkom även en särskild bestämmelse för våldtäkt mot barn (4 §), dessa gärningar ingick tidigare i begreppen *våldtäkt* och *sexuellt utnyttjande av underårig*. Sammantaget försvårar dessa förändringar jämförelser över tid av antalet lagföringar när det gäller våldtäkter.

Figur 4.9. Antal lagföringsbeslut med våldtäkt respektive våldtäkt mot barn som huvudbrott 2004–2013 respektive 2005–2013.

År 2013 och förändring jämfört med föregående år:

Våldtäkt	178	+7 (+4 %)
Våldtäkt mot barn	134	-15 (-10 %)

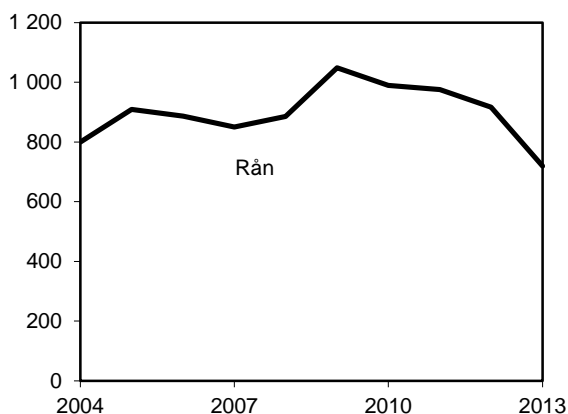
År 2013 och förändring jämfört med år 2004:

Våldtäkt	178	+25 (+16 %)
----------	-----	-------------

Rån

År 2013 fattades 719 lagföringsbeslut gällande *rån* (inklusive *grovt rån*), vilket är en minskning med 198 beslut eller 22 procent jämfört med 2012. Jämfört med 2004 har lagföringarna avseende rån minskat med 81 beslut eller 10 procent. Utvecklingen av lagföringsbeslut för rån har dock varierat under tioårsperioden. Flest lagföringsbeslut (1 050 beslut) under tioårsperioden avseende rån fattades under 2009.

Figur 4.10. Antal lagföringsbeslut med rån som huvudbrott 2004–2013.

År 2013 och förändring jämfört med föregående år:

Rån	719
	-198 (-22 %)

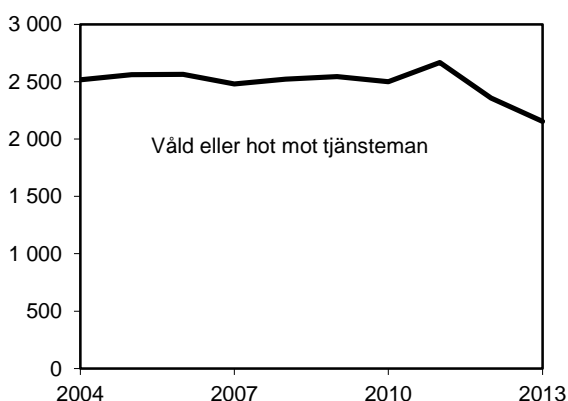
År 2013 och förändring jämfört med år 2004:

Rån	719
	-81 (-10 %)

Våld eller hot mot tjänsteman

År 2013 uppgick antalet lagföringsbeslut för *våld eller hot mot tjänsteman* till 2 150 beslut. Jämfört med 2012 är det en minskning med 204 beslut eller 9 procent. Lagföringarna avseende våld eller hot mot tjänsteman har minskat med 364 beslut eller 14 procent jämfört med 2004. Under perioden 2004–2010 var den genomsnittliga nivån 2 530 lagföringar per år. Sedan 2011 har antalet lagföringsbeslut avseende våld eller hot mot tjänsteman sjunkit två år i följd och är nu nere på den lägsta redovisade nivån under den senaste tioårsperioden.

Figur 4.11. Antal lagföringsbeslut med våld eller hot mot tjänsteman som huvudbrott 2004–2013.

År 2013 och förändring jämfört med föregående år:

Våld eller hot mot tjänsteman	2 150
	-204 (-9 %)

År 2013 och förändring jämfört med år 2004:

Våld eller hot mot tjänsteman	2 150
	-364 (-14 %)

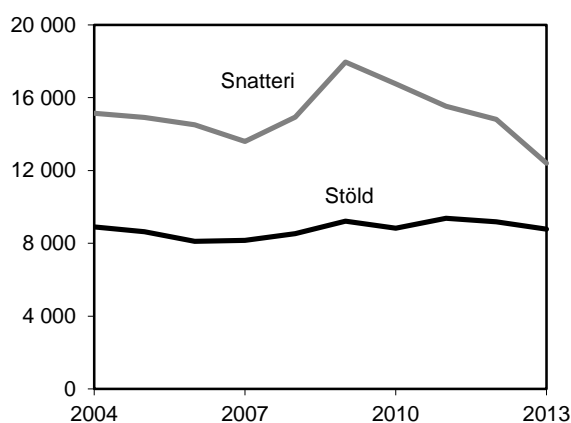
Utvecklingen av antalet lagföringsbeslut avseende stöld och andra tillgreppsbrott

Under 2013 fattades 22 500 lagföringsbeslut gällande *stöld och andra tillgreppsbrott*, vilket är en minskning med 3 180 beslut eller 12 procent jämfört med 2012. Jämfört med 2004, då det fattades 26 500 lagföringsbeslut avseende stöld och andra tillgreppsbrott, var minskningen 3 970 beslut eller 15 procent. Mellan 2007 och 2009 skedde en kraftig ökning av antalet lagföringsbeslut, därefter har antalet beslut minskat fram till 2013 års nivå.

Stöld och snatteri

Utvecklingen skiljer sig åt mellan olika typer av tillgreppsbrott. År 2013 fattades 8 780 lagföringsbeslut för *stöld* (inklusive *grov stöld*) och 12 400 lagföringsbeslut för *snatteri*. Jämfört med 2012 har lagföringsbesluten för stöld minskat med 402 beslut eller 4 procent. Lagföringsbesluten för snatteri minskade med 2 420 beslut eller 16 procent. Störst var minskningen, avseende lagföringar för snatteri, i åldersgrupperna 25 år och äldre. Framför allt minskade antalet åtalsunderlåtelse avseende snatteri med 1 190 beslut eller 21 procent, men även antalet strafförelägganden och domslut minskade med 649 respektive 577 beslut eller 14 respektive 13 procent. Jämfört med 2004 har lagföringsbesluten både vad gäller snatteri och stöld minskat med 2 750 respektive 111 beslut eller 18 respektive 1 procent.

Figur 4.12. Antal lagföringsbeslut med stöld eller snatteri som huvudbrott 2004–2013.

År 2013 och förändring jämfört med föregående år:

Stöld	8 780
	-402 (-4 %)
Snatteri	12 400
	-2 420 (-16 %)

År 2013 och förändring jämfört med år 2004:

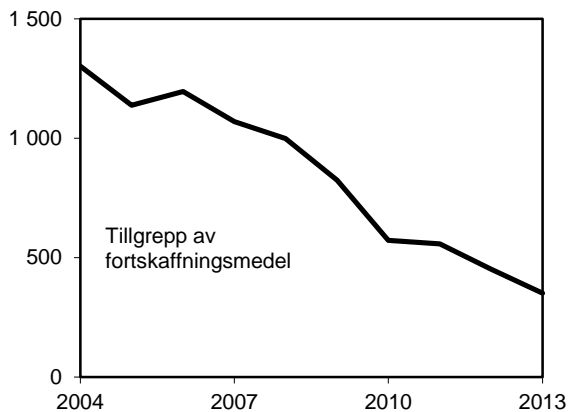
Stöld	8 780
	-111 (-1%)
Snatteri	12 400
	-2 750 (-18 %)

Tillgrepp av fortskaffningsmedel

En kontinuerlig nedgång över tid kan konstateras i antalet lagföringsbeslut gällande *tillgrepp av fortskaffningsmedel*. Antalet lagföringar med tillgrepp av fortskaffningsmedel som huvudbrott uppgick till 351 beslut under 2013. Jämfört med föregående år har antalet lagföringsbeslut för tillgrepp av fortskaffningsmedel minskat med 100 beslut eller 22 procent. Årets nedgång är en fortsättning på en

långsiktigt nedåtgående trend, för lagföringsbeslut avseende tillgrepp av fortskaffningsmedel, som har pågått under de senaste tio åren. Jämfört med 2004 har antalet lagföringsbeslut minskat med 951 beslut eller 73 procent.

Figur 4.13. Antal lagföringsbeslut med tillgrepp av fortskaffningsmedel som huvudbrott 2004–2013.

År 2013 och förändring jämfört med föregående år:

Tillgrepp av fortskaffningsmedel 351
-100 (-22 %)

År 2013 och förändring jämfört med år 2004:

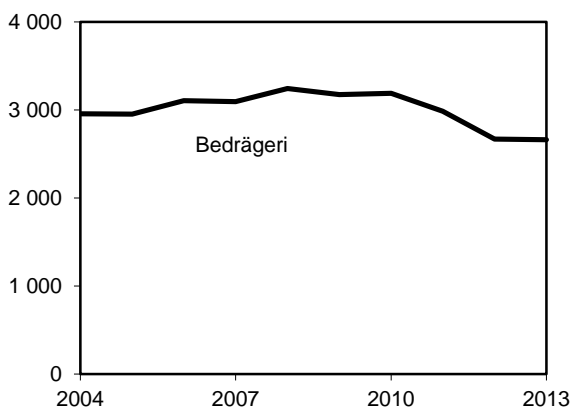
Tillgrepp av fortskaffningsmedel 351
-951 (-73 %)

Utvecklingen av lagföringsbeslut avseende övriga brott

Bedrägeribrott

År 2013 fattades 2 660 lagföringsbeslut gällande *bedrägeribrott* av olika slag (9 kap. BrB), vilket är 5 beslut färre än föregående år. Det motsvarar en minskning med mindre än 0,5 procent sedan 2012. Under perioden 2004–2008 var trenden svagt ökande. Mellan 2010–2012 minskade antalet lagföringsbeslut för att år 2013 ligga på i princip samma nivå som året innan. Totalt sett har antalet lagföringsbeslut för olika former av bedrägeribrott som huvudbrott minskat med 292 beslut eller 10 procent sedan 2004.

Figur 4.14. Antal lagföringsbeslut med bedrägeri som huvudbrott 2004–2013.

År 2013 och förändring jämfört med föregående år:

Bedrägeribrott 2 660
-5 (-0,5 %)

År 2013 och förändring jämfört med år 2004:

Bedrägeribrott	2 660
	-292 (-10 %)

År 2013 uppgick antalet lagföringsbeslut med *skadegörelse* som huvudbrott till 2 420 beslut, vilket är en minskning med 325 beslut eller 12 procent jämfört med föregående år. Antalet lagföringsbeslut där skadegörelse var huvudbrott har sedan 2004 minskat med 320 beslut eller 12 procent. Mellan 2004 och 2008 var trenden tydligt uppåtgående. Sedan 2008 har dock trenden vänt nedåt och antalet lagföringsbeslut har minskat stadigt under de senaste fem åren. Minskningen sedan 2008 har framför allt skett i de yngre åldersgrupperna mellan 15–20 år, där minskningen mellan 2008–2013 totalt var 967 beslut eller en minskning med 54 procent för åldersgruppen. Minskningen i åldersgruppen har skett för alla typer av beslut, mest har emellertid domsluten minskat med 451 beslut.

Figur 4.15. Antal lagföringsbeslut med skadegörelse som huvudbrott 2004–2013.

År 2013 och förändring jämfört med föregående år:

Skadegörelse	2 420
	-325 (-12 %)

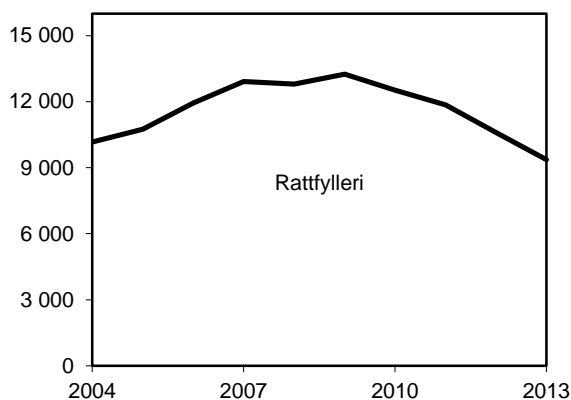
År 2013 och förändring jämfört med år 2004:

Skadegörelse	2 420
	-320 (-12 %)

Rattfylleri

År 2013 uppgick antalet lagföringsbeslut med *rattfylleri* eller *grovt rattfylleri* (exklusive *rattfylleri under påverkan av narkotika*) som huvudbrott till 9 360 beslut. Det är en minskning med 1 240 beslut eller 12 procent jämfört med föregående år. Om man ser till hela den senaste tioårsperioden har antalet lagföringar minskat med 806 beslut eller 8 procent jämfört med 2004. Antalet lagföringsbeslut gällande rattfylleri eller grovt rattfylleri följde en uppåtgående trend under åren 2004–2009. Sedan 2009 har dock antalet lagföringsbeslut gällande rattfylleri minskat fyra år i följd. Utvecklingen av antalet lagföringsbeslut rörande trafikbrott, till exempel rattfylleri, återspeglar till stor del polisens insatser på trafikområdet.

Figur 4.16. Antal lagföringsbeslut med rattfylleri (inkl. grovt rattfylleri) som huvudbrott 2004–2013.

År 2013 och förändring jämfört med föregående år:

Rattfylleri	9 360
	-1 240 (-12 %)

År 2013 och förändring jämfört med år 2004:

Rattfylleri	9 360
	-806 (-8 %)

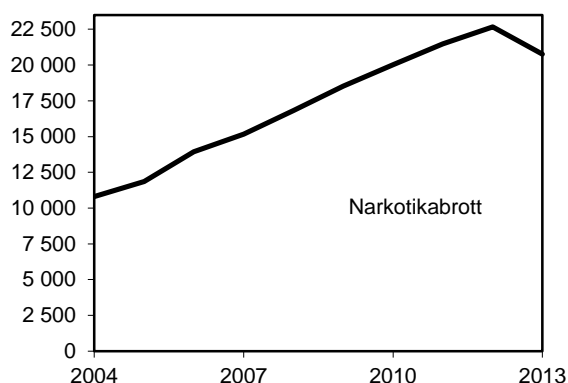
Narkotikabrott

År 2013 fattades 20 800 lagföringsbeslut för *brott mot narkotikastrafflagen* som huvudbrott. Det är en minskning med 8 procent eller 1 910 beslut jämfört med året innan. Jämfört med 2004 har dock ökningen varit 92 procent eller 9 960 beslut. Det är framför allt lagföringsbeslut rörande ringa narkotikabrott som har ökat med 131 procent eller 10 300 beslut på tio år.

Det senaste årets minskning av antalet lagföringsbeslut avseende narkotikabrott är ett tydligt trendbrott efter en lång period av en konstant ökning. Hela minskningen jämfört med 2012 gäller ringa narkotikabrott som har minskat med 1 920 beslut eller 10 procent. Antalet lagföringsbeslut avseende narkotikabrott av normalgraden och grova narkotikabrott ligger på i princip samma nivå som under 2012.

Narkotikabrott är ett typiskt så kallat spaningsbrott och i normala fall kan antalet lagföringsbeslut avseende narkotikabrott till stor del förklaras av förändringar i framför allt polisens resurser och prioriteringar.

Figur 4.17. Antal lagföringsbeslut med narkotikabrott som huvudbrott 2004–2013.

År 2013 och förändring jämfört med föregående år:

Narkotikabrott	20 800
	-1 900 (-8 %)

År 2013 och förändring jämfört med år 2004:

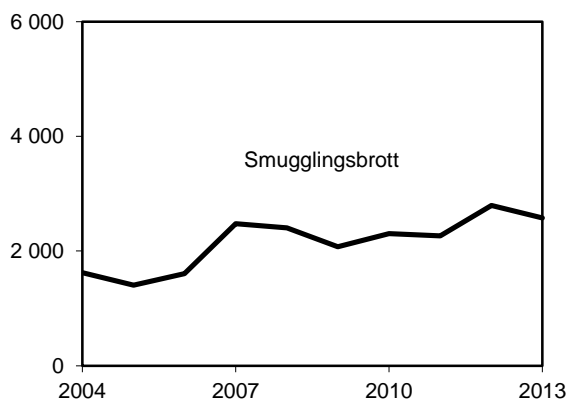
Narkotikabrott	20 800
	+9 960 (+92 %)

Smugglingsbrott

Under 2013 fattades 2 580 lagföringsbeslut för *brott mot lagen om straff för smuggling*, vilket är en minskning med 214 beslut eller 8 procent jämfört med föregående år. Antalet lagföringsbeslut med smuggling som huvudbrott ökade med 955 beslut eller 59 procent mellan 2004 och 2013. Den kraftiga ökningen mellan 2006 och 2007 berodde framför allt på en ökning av antalet lagföringar gällande *ringa smuggling* och *ringa narkotikasmuggling*. Ökningen som skedde mellan 2011 och 2012 berodde även den till stor del på att antalet lagföringsbeslut gällande *ringa narkotikasmuggling* blev fler.

Tullverksåklagare har möjlighet att antingen utfärda ordningsbots- eller strafförelägganden för ringa tull- och smugglingsbrott. Praxis för användandet av ordningsbot respektive strafförelägganden har dock skiftat över tid. Eftersom ordningsbotsförelägganden redovisas separat och inte ingår i begreppet lagföringsbeslut har dessa praxisändringar även påverkat lagföringsstatistiken.

Figur 4.18. Antal lagföringsbeslut med smugglingsbrott som huvudbrott 2004–2013.

År 2013 och förändring jämfört med föregående år:

Smugglingsbrott	2 580
	-214 (-8 %)

År 2013 och förändring jämfört med år 2004:

Smugglingsbrott	2 580
	+955 (+59 %)

Lagförda brott

En person kan lagföras för flera brott i samma lagföringsbeslut. I flertalet tabeller i lagföringsstatistiken redovisas dock endast huvudbrottet i lagföringen, det vill säga det brott som har den strängaste straffskalan. År 2004 utökades statistiken med en redovisning av *samtliga brott* i besluten. Statistiken över lagförda brott redovisar samtliga brott i lagföringsbesluten oavsett om de utgör huvudbrott eller så kallade bibrott.

Eftersom brotten i lagföringsstatistiken har en annan avgränsning och detaljeringsgrad än brotten i brottsstatistiken bör man tänka på att antalet lagförda brott inte kan ställas i direkt relation till antalet anmälda brott. Dessutom antalsräknas brotten på olika sätt. I anmälningssstatistiken redovisas varje anmäld *gärning* som ett anmält brott, medan det i lagföringsstatistiken kan redovisas som flera *lagförda brott* beroende på om flera personer har dömts för samma brott. Statistiken över *lagförda brott* bör därmed i stället jämföras med brottsdeltaganden i statistiken över *misstänkta personer*.

År 2013 lagfördes 205 000 brott, vilket innebär att de cirka 117 000 lagföringsbesluten i snitt avsåg 1,8 brott. Antalet brott per lagföringsbeslut har ökat något jämfört med 2012, då totalt sett 226 000 brott lagfördes, vilket motsvarade i genomsnitt 1,7 brott per lagföringsbeslut. Det genomsnittliga antalet lagförda brott är generellt sett högre för domslut (2,1 brott per domslut) än för åklagarbeslut (1,3 brott per strafföreläggande respektive 1,4 brott per åtalsunderlåtelse). Det genomsnittliga antalet brott per lagföringsbeslut skiljer sig även något mellan lagföringar som rör män (1,8 brott per lagföringsbeslut) respektive kvinnor (1,6 brott per lagföringsbeslut), liksom mellan lagföringar som rör ungdomar i åldern 15–20 år (1,6 brott per lagföringsbeslut) respektive lagföringsbeslut gällande personer 21 år och äldre (1,8 brott per lagföringsbeslut).

Av de 135 000 brott som lagfördes i domstol 2013 hade 85 procent begåtts under samma år som domslutet (53 900 domslut) eller året innan (60 900 domslut). Hur snabbt en person kan lagföras beror på flera olika faktorer och varierar mellan olika brottstyper. Stor betydelse kan tillskrivas brottsutredningens komplexitet och omfattning, som i sin tur beror på brottslighetens karaktär. Andelen lagförda brott som begåtts samma år som, eller året före, lagföringsbeslutet (det vill säga 2012–2013), var jämförelsevis hög för brott mot bland annat trafikbrottslagen (93 %), trafikförordningen (93 %), tillgreppsbrott (92 %) och skadegörelsebrott (90 %). Till de brott där en mycket liten andel hade lagförts redan samma år eller året efter det att brottet begicks, hör bland annat brott mot borgenärer enligt 11 kap. BrB (8 %) och brott enligt skattebrottslagen (9 %) som ofta kräver omfattande brottsutredningar.

Brottsstrukturen för samtliga lagförda brott ser något annorlunda ut än den för huvudbrotten i lagföringarna. Det beror på att lindrigare brott och brott av seriebrottskaraktär tenderar att bli underrepresenterade i redovisningen av huvudbrotten. Till exempel redovisas enbart 17 procent av alla brott gällande *rattfylleri under påverkan av narkotika* och 16 procent av brotten mot *lagen om kontaktförbud* som huvudbrott. Även de beräkningsprinciper som tillämpas har viss betydelse för underrepresentationen. Skillnader mellan brottsstrukturen för samtliga brott (huvud- och bibrott) och för enbart huvudbrott är dock relativt små. Brott som får större andel i redovisningen över samtliga lagförda brott jämfört med huvudbrottsredovisningen, är till exempel ringa narkotikabrott (4 procentenheter), medan bland annat brott mot trafikförordning i stället får en lägre andel (4 procentenheter) jämfört med huvudbrottsredovisningen.

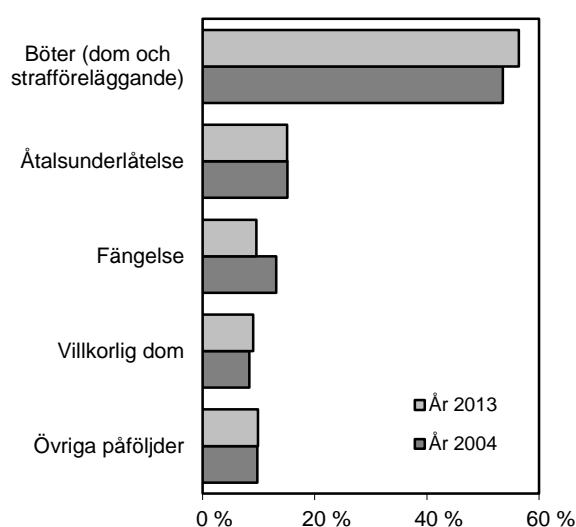
Påföljder

Med hjälp av lagföringsstatistiken är det möjligt att studera strukturen, omfattningen och utvecklingen beträffande påföljder. Sett till den senaste tioårsperioden (2004–2013) har det skett två tydliga förändringar i

påföljdsstrukturen. Dels har det skett en omfördelning av olika typer av bötespåföljder där bland annat böter som dömts ut i domstol har ökat med 7 procentenheter vid en jämförelse av samtliga påföljder under de senaste tio åren. Dels har domslut med påföljden fängelse minskat med 4 procentenheter. I övrigt är förändringarna små i påföljdsstrukturen.

Ökningen i antalet böter i domstol innebär att fördelningen mellan böter som döms ut i domstol respektive ges genom strafföreläggande har förändrats. År 2013 var det nästan lika vanligt att böter dömdes ut i domstol som att de gavs i form av strafföreläggande (47 respektive 53 %). Tio år tidigare, 2004, var det betydligt vanligare att böter gavs i form av strafföreläggande i stället för i ett domslut. Böter i domslut utgjorde då bara 37 procent av alla bötespåföljder.

Figur 4.19. Andel (procent) lagföringsbeslut för brott efter huvudpåföljd 2004 (totalt 115 000 beslut) och 2013 (totalt 117 000 beslut).

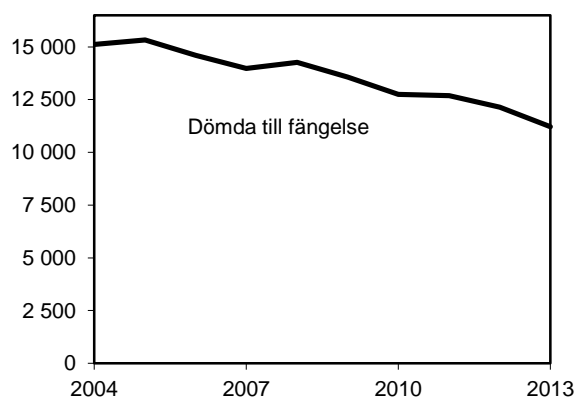
Böter som erhålls genom domslut eller genom godkänt strafföreläggande (se nedan), är sammantaget den vanligaste påföljden bland samtliga lagföringsbeslut och utgör totalt över hälften (56 %) av det totala antalet lagföringar 2013. Andelen bötespåföljder för kvinnor respektive män är ungefär densamma, 58 procent av påföljderna mot kvinnor och 56 procent av påföljderna mot män består av böter genom antingen strafföreläggande eller dom. Böter (strafföreläggande eller dom) är den vanligaste påföljden i alla åldersgrupper över 17 år och står för 53–74 procent av alla påföljder, beroende på åldersgrupp. Endast för den yngsta åldersgruppen, 15–17-åringar, är siffran lägre, där står bötespåföljderna för 32 procent av alla lagföringsbeslut.

Böter (strafföreläggande eller dom) är en vanlig huvudpåföljd vid lagföringar som rör trafikbrott samt ringa narkotikabrott och snatteri. I 42 procent av alla böteslagföringar (strafföreläggande eller dom) handlar det om brott mot trafikbrottslagen eller trafikförordningen, i 19 procent av fallen gäller lagföringen ringa narkotikabrott och i 12 procent snatteri. Det totala antalet lagföringsbeslut har ökat för brottskategorierna ringa narkotikabrott och trafikförordningen under den senaste tioårsperioden. För brott mot trafikbrottslagen och snatteri har däremot det totala antalet lagföringsbeslut minskat under samma period.

Fängelse och andra påföljder i domslut

År 2013 utgjorde *fängelse* huvudpåföljd i drygt 11 200 domslut. Det är en minskning med 924 domslut eller 8 procent jämfört med 2012. Sedan 2005 och framåt har antalet fängelsedomar i tingsrätt uppvisat en sjunkande trend. Antalet utdömda fängelsepåföljder ligger nu på sin lägsta nivå under hela mätperioden 1975–2013.

Figur 4.20. Antal domslut om påföljd fängelse 2004–2013.

De vanligaste brotten där fängelse utdöms är brott mot trafikbrottslagen (26 %), framför allt grovt rattfylleri, tillgreppsbrott (23 %) och brott mot liv och hälsa (13 %), främst misshandel. För dessa brottskategorier är strukturen relativt oförändrad över tid. Andelen utdömda fängelsepåföljder avseende brott mot narkotikastrafflagen har dock sjunkit både sett i ett tioårsperspektiv och jämfört med 2012. År 2013 stod narkotikabrott för 9 procent av alla fängelsedomar, det kan jämföras med 2004 då andelen fängelsedomar avseende narkotikabrott var 11 procent. Denna minskning beror troligen till viss del på den praxisförändring som genomfördes i och med de vägledande domar om straffvärde för narkotikabrott som Högsta domstolen fattat från och med juli 2011.

Rättspsykiatrisk vård var huvudpåföljd i 284 domslut 2013, varav en majoritet (212 domslut eller 75 %) avsåg rättspsykiatrisk vård med utskrivningsprövning. I förhållande till 2012 är det en ökning med 65 domslut eller 30 procent. Jämfört med 2004 har det skett en minskning av antalet lagföringsbeslut med 96 beslut eller 25 procent. Antalet domslut med huvudpåföljden rättspsykiatrisk vård har varierat relativt kraftigt under den senaste tioårsperioden. Det låga antalet domslut leder till att små förändringar kan ge stora procentuella variationer mellan åren.

Antalet domslut med huvudpåföljden *skyddstillsyn* uppgick 2013 till 6 410 beslut, vilket är en minskning med 424 domslut eller 6 procent jämfört med 2012. För 882 domslut eller 14 procent av samtliga domar med skyddstillsyn som huvudpåföljd utdömdes påföljden i kombination med föreskrift om kontraktsvård. I 1 300 domslut eller 20 procent dömdes till skyddstillsyn förenat med samhällstjänst, och i 147 domslut eller 2 procent dömdes till skyddstillsyn förenat med fängelse.

Under tioårsperioden 2004–2013 har antalet domslut gällande skyddstillsyn ökat med 139 beslut eller 2 procent. Denna uppåtgående trend pågick mellan 2004–2009, men därefter har antalet minskat för varje år. Antalet domar ligger dock fortfarande på en högre nivå 2013 jämfört med 2004. Bakom ökningen stod framför allt fler domar rörande skyddstillsyn med samhällstjänst, som har ökat från 985 till 1 300 domslut eller 31 procent under de senaste tio åren. Både antalet domar gällande skyddstillsyn med föreskrift om kontraktsvård och skyddstillsyn i kombination med fängelse har minskat med 119 respektive 71 domslut (12 respektive 33 %) sedan 2004.

Antalet domar med huvudpåföljden *villkorlig dom* uppgick 2013 till 10 500 domslut, vilket är en minskning med 649 domslut eller 6 procent jämfört med året innan. Sedan 2004 har antalet ökat med drygt 905 domslut, vilket motsvarar en ökning med 9 procent. Antalet domslut gällande villkorlig dom i kombination med samhällstjänst uppgick i sin tur till 4 260 under 2013, vilket motsvarade 41 procent av samtliga domslut med villkorlig dom som huvudpåföljd det året. Antalet villkorliga domar med samhällstjänst minskade något jämfört med året innan, en minskning med 278 beslut eller 6 procent.

År 2013 fattades 31 200 domslut med huvudpåföljd *böter*. Jämfört med 2012 är det en minskning med 4 040 domslut eller 11 procent. Under tioårsperioden 2004–2013 har dock antalet domslut med huvudpåföljden böter ökat med 8 480 domslut eller 37 procent. Trenden var uppåtående under hela perioden fram till 2010. Ökningen innebär att andelen bötesdomar ökat från 20 till 27 procent av samtliga lagföringsbeslut under den senaste tioårsperioden. Böter förekommer framför allt när det gäller olika former av trafikbrott samt vid ringa narkotikabrott och snatteri.

Sluten ungdomsvård utgör sedan 1999 ett alternativ till fängelse för ungdomar. År 2013 utgjorde sluten ungdomsvård huvudpåföljd i 42 domslut rörande ungdomar i åldern 15–20 år. Det kan jämföras med 2012, då tingsrätterna dömde till sluten ungdomsvård i 58 fall. Jämfört med 2004 har det skett en minskning med 103 beslut eller 71 procent. I genomsnitt dömdes ungdomar till sluten ungdomsvård i drygt åtta månader, vilket var något längre tid än föregående år. Knappt hälften (48 %) av domsluten avsåg olika former av tillgreppsbrott, 26 procent rörde brott mot liv och hälsa (3 kap. BrB) och 14 procent avsåg någon form av sexualbrott (6 kap. BrB). Det låga antalet domslut leder till att små förändringar kan ge stora procentuella variationer mellan åren.

År 2013 var antalet domslut med *ungdomsvård* eller *ungdomstjänst* som huvudpåföljd 1 410 respektive 1 490. Antalet domslut rörande ungdomstjänst som huvudpåföljd minskade med 329 domslut eller 18 procent mellan 2012 och 2013. Framför allt minskade antalet domslut om ungdomstjänst för åldersgruppen 15–17 år (en minskning med 279 beslut) jämfört med föregående år. Även antalet domslut rörande ungdomsvård minskade med 182 domslut eller 11 procent jämfört med året innan.

Lagföringar genom åklagarbeslut

År 2013 meddelade åklagarna 17 600 *åtalsunderlåtelse*, vilket är en minskning med 4 160 beslut eller 19 procent jämfört med 2012. Sett till hela tioårsperioden 2004–2013 har antalet meddelade *åtalsunderlåtelse* ökat med 212 beslut, vilket motsvarar en ökning med 1 procent.

Åtalsunderlåtelse är den vanligaste påföljden i åldersgruppen 15–17-åringar. Denna lagföringstyp stod för 39 procent av alla lagföringsbeslut riktade mot 15–17-åringarna under 2013. Vanligast i denna åldersgrupp är åtalsunderlåtelse som meddelats enligt 17§ lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL). År 2013 meddelades 3 220 sådana åtalsunderlåtelse mot personer i åldersgruppen 15–17 år, vilket är en minskning med 200 beslut eller 6 procent jämfört med 2012. I de övriga åldersgrupperna över 17 år stod åtalsunderlåtelse för mellan 7 och 15 procent av alla lagföringsbeslut. Den vanligaste typen (71 % av samtliga åtalsunderlåtelse) är åtalsunderlåtelse enligt 20 kap. 7 § 1 st. 3 p rättegångsbalken (RB), som innebär att den misstänkte även har begått andra brott och att det utöver påföljden för dessa brott inte krävs ytterligare påföljd för det aktuella brottet.

Antalet utfärdade och godkända *strafförelägganden* uppgick 2013 till 34 700 beslut, en minskning med 2 600 beslut eller 7 procent jämfört med föregående år. År 2013 godkändes 2 310 strafförelägganden med huvudpåföljden villkorlig dom, vilket motsvarar 7 procent av samtliga godkända strafförelägganden. Jämfört med 2004 har antalet strafförelägganden minskat med 4 200 beslut eller 11 procent. Under åren 2004–2009 ökade antalet strafförelägganden, för att 2009 uppgå till 43 000 beslut. Därefter har strafföreläggandena minskat för varje år fram till 2013 års nivå. År 2004 omfattade strafförelägganden 34 procent av samtliga lagföringsbeslut, för att sedan sjunka till 30 procent.

Fängelsetidens längd

Bland samtliga domslut under 2013 med påföljden fängelse⁶ dömdes i 71 procent av fallen till ett kortare fängelsestraff på *högst 6 månader*. I nära hälften av fängelsedomarna, 48 procent, dömdes, till ett straff på *högst 2 månader* och 23 procent till ett straff på *över 2 till högst 6 månader*. I en femtedel av domsluten eller

⁶ Inkluderat skyddstillsyn med fängelse samt förordnande enligt 34 kap. 1 § 1 p. BrB, avseende fängelse.

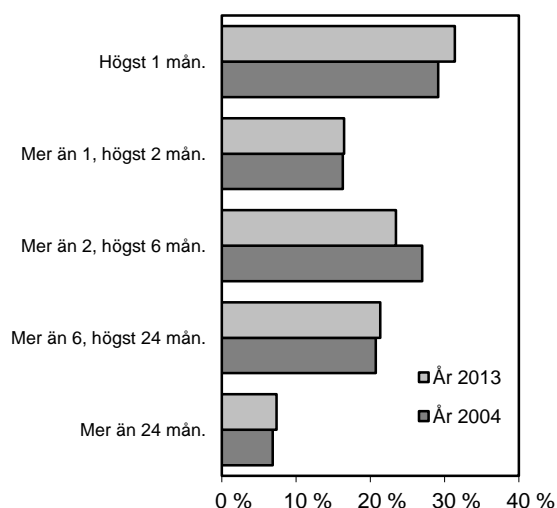
21 procent utdömdes fängelsestraff på *över 6 månader till högst 2 år* och i 7 procent av fallen till fängelsestraff på *mer än 24 månader*.

Det totala antalet fängelsedomar minskade med 924 beslut eller 8 procent jämfört med 2012. Minskningen gäller för fängelsedomar i samtliga tidsintervall. Den antalsmässigt största minskningen skedde i tidsintervallet *högst 1 månad*, som minskade med 278 beslut eller 7 procent jämfört med året innan. Den största procentuella minskningen skedde dock i tidsintervallet *mer än 24 månader* som hade en minskning med 107 fängelsedomar eller 11 procent jämfört med 2012.

Totalt sett har antalet fängelsedomar minskat sedan 2004 med 3 990 beslut eller 26 procent. Även för dessa år har det skett minskningar i samtliga tidsintervall. Den procentuella minskningen har varit störst för fängelsepåföljder i intervallen *mer än 2 månader högst 6 månader*, som har sjunkit med 36 procent mellan 2004–2013.

Jämfört med 2004 har andelen kortare fängelsepåföljder på *högst 1 månad* ökat med 2 procentenheter. Samtidigt har andelen fängelsepåföljder på *mer än 2, högst 6 månader* minskat med nästan 4 procentenheter. I övrigt är andelsförändringarna små under tioårsperioden.

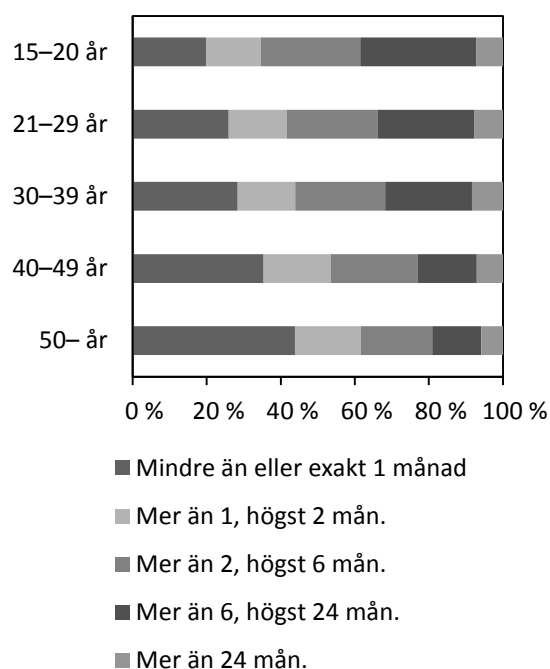
Figur 4.21 Andel (procent) domslut om fängelse efter fängelsetidens längd 2004 (totalt 15 400 domar) och 2013 (totalt 11 400 domar).

För samtliga åldersgrupper över 30 år var den vanligast utdömda fängelsetiden under 2013 *högst 2 månader*. Bland fängelsedomda personer över 50 år fick 62 procent en fängelsedom på högst 2 månader, medan andelen i övriga åldersgrupper över 30 år ligger på mellan 54–44 procent. Bland 15–20 åringarna och 21–29 åringarna fick 35 respektive 42 procent en påföljd på högst 2 månader. För åldersgruppen 21–29 var det lika vanligt att dömas till fängelse mer än 2 högst 6 månader och mer än 6 högst 24 månader (25 respektive 26 %). Även bland 15–20 åringarna var det vanligt med utdömd fängelse på mer än 6 högst 24 månader, 31 procent dömdes till fängelse inom detta intervall.

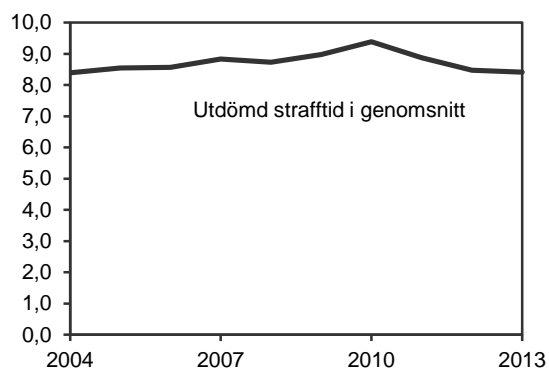
När det gäller unga lagöverträdare ska domstolarna i så stor utsträckning som möjligt undvika fängelsepåföljd samt där det är möjligt döma till alternativa påföljder. För ungdomar finns också särskilda påföljder, som exempelvis sluten ungdomsvård. Detta förklarar varför strafftiden är hög relativt sett för de förhållandevis få unga lagöverträdare som ändå döms till fängelse.

Figur 4.22. Procentuell fördelning av fängeslängd i förhållande till ålder.

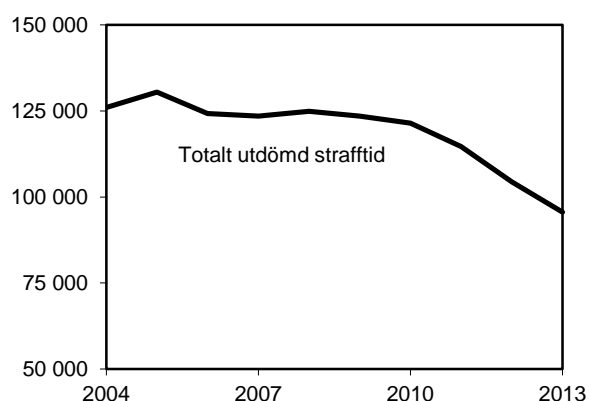
Den genomsnittliga strafftiden har minskat marginellt från 8,5 månader 2012 till 8,4 månader 2013. Under 2013 var den genomsnittligt utdömda strafftiden därmed densamma som tio år tidigare (2004), det vill säga 8,4 månader eller cirka 8 månader och 13 dagar.

Figur 4.23. Genomsnittligt utdömd fängeslängd i månader (exklusive livstidsdömda) 2004–2013.

Den totala utdömda strafftiden eller *straffmassan*, det vill säga det totala antalet utdömda månader under ett år har minskat med 30 400 månader, från 126 000 månader 2004 till 95 600 månader 2013. Sedan 2005 har trenden varit nedåtgående med den kraftigaste minskningen från 2010 fram till 2013.

Figur 4.24. Den totala utdömda strafftiden i månader (exklusive livstidsdömda) 2004–2013.

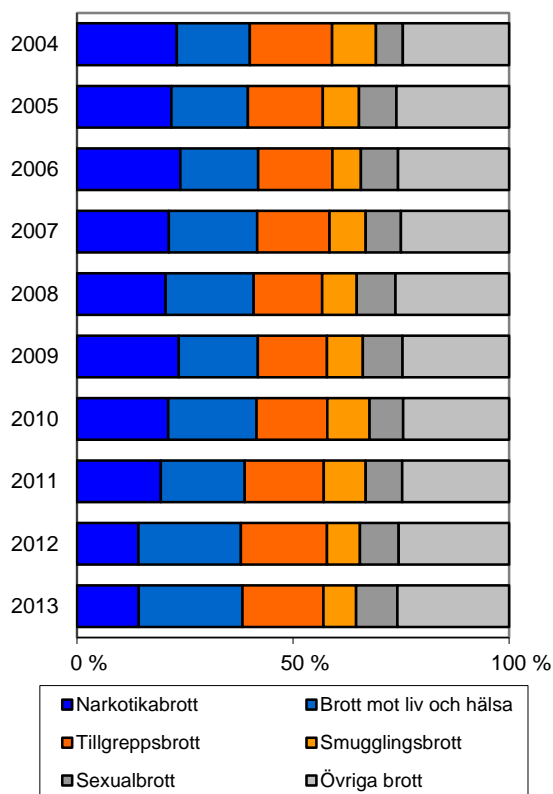

Sett till huvudbrotten är straffmassan störst för brottskategorierna *brott mot liv och hälsa* (24 procent), framför allt misshandel och *tillgreppsbrott* (19 %) som olika former av stöld och rån. Även *narkotikabrott* (14 %), i synnerhet grovt narkotikabrott, *sexualbrott* (10 %), främst olika former av våldtäkt och *smugglingsbrott* (8 procent), framför allt narkotikasmuggling står för höga andelar av den totala straffmassan. Både under 2012 och 2013 utgjorde narkotikabrottens⁷ andel 14 procent av den totala straffmassan. År 2004 utgjorde dock straffmassan avseende narkotikabrott hela 23 procent av den totala straffmassan. Denna minskning beror troligen till viss del på den praxisförändring som genomfördes i och med de vägledande domar om straffvärde för narkotikabrott som Högsta domstolen fattat från och med juli 2011 och framåt⁸. Straffmassan när det gäller framför allt *brott mot liv och hälsa*, men även *sexualbrott* har ökat sedan 2004. *Tillgreppsbrott* och *smugglingsbrott* ligger kvar på ungefär samma nivå av den totala straffmassan som tio år tidigare.

⁷ Brotts mot narkotikastrafflagen 1998:64.

⁸ Se vidare under stycket *Statistikens innehåll, Jämförelser över tid*.

Figur 4.25. Den totala utdömda straffmassan fördelat på de andelsmässigt vanligaste brottskategorierna (exklusive livstidsdömda) 2004–2013.

Ålder och kön

Lagföringsstatistiken ger en bild av hur brottsligheten fördelar sig avseende de lagförda personernas ålder och kön samt tidigare belastning. I statistiken redovisas dock antalet lagföringsbeslut och inte antalet individer. En person som lagförs flera gånger under ett år kommer därför att redovisas flera gånger i statistiken under den köns- eller åldersgrupp som han eller hon tillhör.

Vid tolkning av utvecklingen bör man tänka på att brottsstrukturen skiljer sig åt för olika åldersgrupper och att upptäcktsrisk och andra faktorer som kan ha betydelse för lagföringen varierar för olika typer av brott. Sammantaget innebär det att utvecklingen i statistiken bland annat påverkas av att upptäcktsrisken för olika åldersgrupper kan ha förändrats över tid.

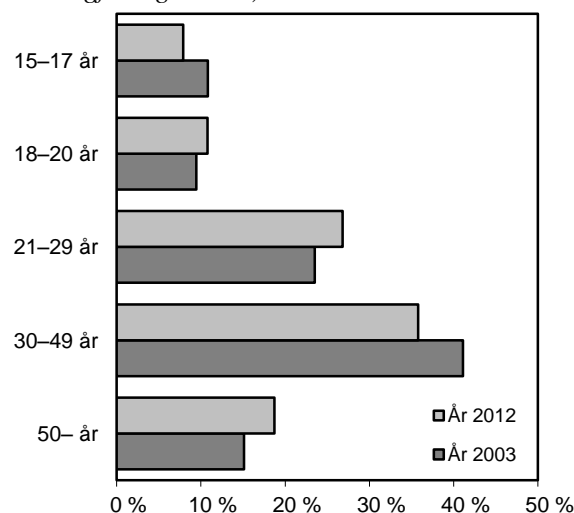
Ålder

Straffbarhetsåldern är 15 år, vilket innebär att påföljd inte får dömas ut för brott om gärningspersonen var under 15 år när brottet begicks. Antalet lagföringsbeslut har minskat i samtliga åldersgrupper sedan 2012. Den antalsmässigt största minskningen har skett i åldersgruppen 30–49 år där antalet lagföringsbeslut sjönk från 46 500 beslut till 41 200 beslut mellan 2012–2013. Det motsvarar en minskning med 5 390 beslut eller 12 procent.

Även jämfört med 2004 har antalet lagföringsbeslut minskat mest i åldersgruppen 30–49 år. Där minskade antalet lagföringsbeslut med 4 980 beslut eller 11 procent. Jämfört med tio år tidigare har antalet lagföringsbeslut även minskat för åldersgruppen 15–17 år, med 4 010 beslut eller 31 procent. För åldersgrupperna 20–29 år respektive 50– år ökade antalet lagföringsbeslut 2013 jämfört med 2004 med 5 750 respektive 4 060 beslut eller 22 respektive 23 procent.

Utvecklingen de senaste tio åren har inneburit vissa förändringar i åldersstrukturen vad gäller lagföringsbesluten, men i stort sett är mönstret detsamma. Den största tydliga förändringen är att andelen 15–17-åringar har blivit lägre 2013 än andelen 18–20-åringar jämfört med tio år tidigare. Lagföringsbeslut mot personer i åldern 21–29 respektive 30–49 år står för den stora andelen av besluten, sammanlagt 63 procent, både 2004 och 2013.

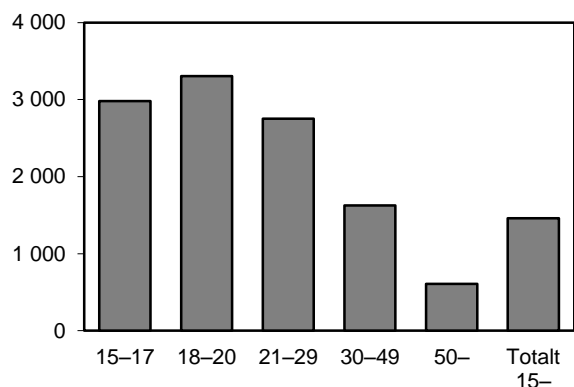
Figur 4.26. Andel (procent) lagföringsbeslut efter ålder 2004 (totalt 115 000 lagföringsbeslut) och 2013 (totalt 117 000 lagföringsbeslut).

Lagföringsbeslut mot ungdomar (15–20 år) utgör 18 procent av samtliga lagföringsbeslut, medan ungdomar i åldern 15–20 år endast utgör 8 procent av den straffbara befolkningen. Det innebär att antalet lagföringsbeslut i relation till medelfolkmängden är större i de yngre åldersgrupperna (15–17 år respektive 18–20 år) än i de äldre åldersgrupperna.

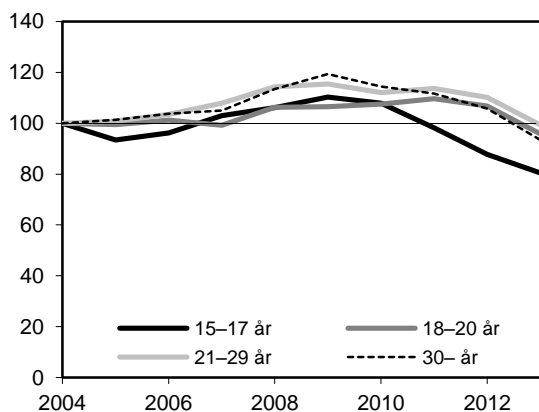
Antalet lagföringsbeslut per 100 000 personer tenderar också att minska med ökad ålder. Minst antal lagföringar i relation till medelfolkmängden uppvisar personer i åldern 50 år och äldre. Sedan 2004 har antalet lagföringsbeslut per 100 000 av medelfolkmängden minskat framför allt i den yngsta åldersgruppen 15–17 år, där har lagföringsbesluten per 100 000 minskat med 19 procent till 2 980. Här beror minskningen till stor del på att åldersgruppen i dag är mindre än tio år tidigare. I åldersgruppen 30–49 år har antalet lagföringsbeslut per 100 000 minskat från 1 870 till 1 630, en minskning med 13 procent sedan 2004. Även åldersgruppen 18–20 år uppvisade minskningar av antalet lagföringsbeslut per 100 000 invånare jämfört med tio år tidigare. För denna åldersgrupp skedde minskningen per 100 000 invånare samtidigt som det skedde en ökning av det totala antalet lagföringsbeslut i åldersgruppen. Detta är en konsekvens av att denna åldersgrupp har blivit större än för tio år sedan samtidigt som det faktiska antalet lagföringar i gruppen inte har ökat i motsvarande takt. Övriga åldersgrupper uppvisar en ökning av antalet lagföringsbeslut per 100 000 invånare i åldersgruppen.

Figur 4.27. Antal lagföringsbeslut per 100 000 av medelbefolkningen i respektive åldersgrupp 2013.

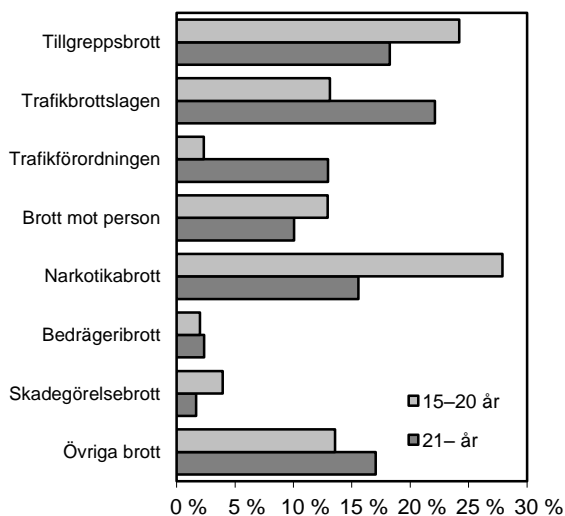
I figur 4.28 visas hur lagföringsbesluten (per 100 000 personer i medelbefolkningen) har utvecklats under perioden 2004–2013 för de olika åldersgrupperna. Figuren redovisar inte antalet beslut, utan ett index med värdet 100 för samtliga åldersgrupper vid startåret 2004. Index illustrerar den procentuella förändringen som skett jämfört med basåret (2004) för de följande åren. Av index framgår då till exempel att antalet lagföringsbeslut mot personer i åldersgruppen 15–17 år har minskat sedan 2009. För denna åldersgrupp var indexvärdet 80 under 2013, vilket betyder att antalet lagföringsbeslut, per 100 000 av medelfolkmängden, för åldersgruppen 15–17 år har minskat med 20 procent jämfört med 2004. För samtliga övriga åldersgrupper ligger indexvärdet för 2013 på mellan 93–99, vilket i sin tur betyder att antalet lagföringsbeslut per 100 000 av medelfolkmängden även i dessa åldersgrupper har minskat (1–7 %) jämfört med 2004.

Figur 4.28. Index över antalet lagföringar för brott, efter ålder, per 100 000 i medelbefolkningen 2004–2013 (2004=100).

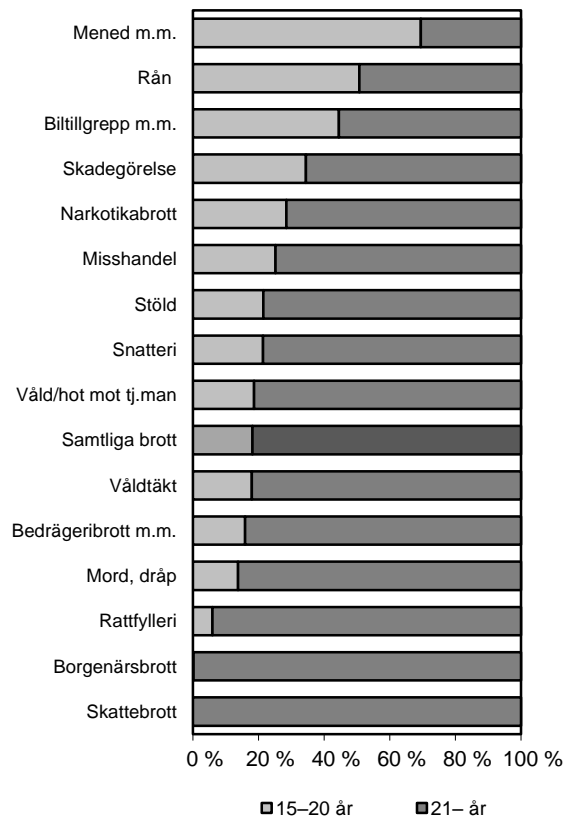
Brottsstrukturen (sett till huvudbrottet) skiljer sig något för olika åldersgrupper. Om man jämför brottsstrukturen för ungdomar (15–20 år) med den för vuxna (21 år och äldre) framgår att mer än vart fjärde (28 %) av ungdomarnas lagföringsbeslut under 2013 avsåg någon form av narkotikabrott, framför allt ringa narkotikabrott. Andra vanliga huvudbrott i lagföringsbeslut mot ungdomar var tillgreppsbrott (24 %). För åldersgruppen 21 år och äldre var i stället brott mot trafikbrottslagen den vanligaste brottskategorin (22 %) följt av tillgreppsbrott (18 %).

Figur 4.29. Andel (procent) lagföringar för personer 15–20 år (totalt 21 200 beslut) respektive 21 år och äldre (totalt 95 500 beslut), efter brott 2013.

Ser man i stället till hur huvudbrotten i lagföringsbesluten fördelar sig över samtliga åldersgrupper av lagöverträdare framgår att ungdomar stod för en större andel av lagföringsbesluten som innehöll olika typer av brott mot brottsbalkens kapitel 15 (till exempel missbruk av urkund) samt lagföringsbeslut där rån var huvudbrott. År 2013 stod de lagförda 15–20-åringarna för 69 respektive 51 procent av samtliga lagföringsbeslut avseende dessa huvudbrott. Men även lagföringsbeslut avseende biltillgrepp avsåg en förhållandevis hög andel ungdomar (44 %). De vuxna lagförda personerna (21 år och äldre) stod för en större andel av lagföringarna där till exempel skatte- och borgenärsbrott samt rattfylleri var huvudbrottet. I mellan 100 och 94 procent av lagföringsbesluten för dessa huvudbrott var den lagförde 21 år eller äldre.

Figur 4.30. Andel (procent) lagföringsbeslut efter ålder och brott för ett urval brottstyper 2013.

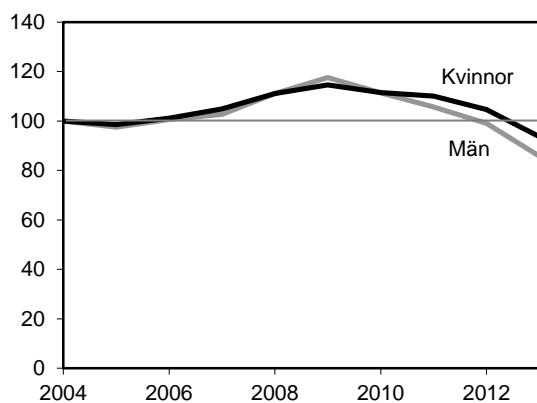

Kön

Majoriteten av samtliga lagföringsbeslut avser män. År 2013 uppgick antalet lagföringsbeslut gällande män till 97 800 beslut, vilket är 84 procent av samtliga lagföringsbeslut. Lagföringsbeslut gällande kvinnor uppgick därmed till 18 800 beslut eller 16 procent under året. Under den senaste tioårsperioden har andelen lagföringsbeslut gällande kvinnor ökat gradvis fram till 2009 då andelen lagförda kvinnor uppgick till 18 procent. Andelen lagförda kvinnor har dock minskat med två procentenheter sedan 2009.

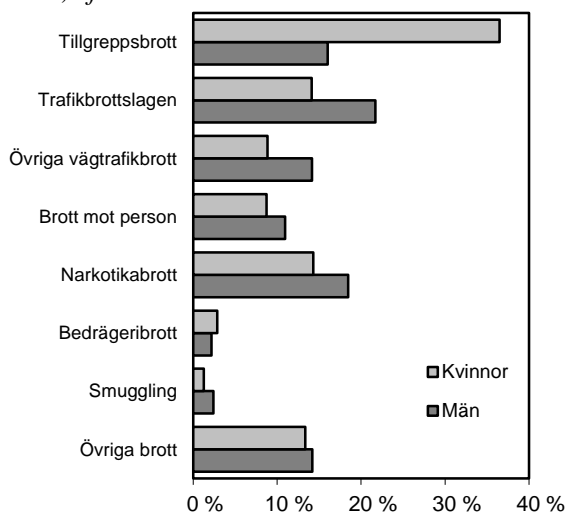
I förhållande till medelfolkmängden har antalet lagföringsbeslut sjunkit för både män och kvinnor under perioden 2009–2013. Antalet lagföringsbeslut, räknat på beslut per 100 000 personer i den straffmyndiga befolkningen, var lägre under 2013 än 2004 för både män och kvinnor.

Figur 4.31. Index över antalet lagföringsbeslut mot män respektive kvinnor per 100 000 i medelfolkmängden (straffmyndiga personer) 2004–2013 (2004=100).

De vanligaste huvudbrotten sett till *antalet* lagföringar bland kvinnor respektive män är tillgreppsbrott respektive brott mot trafikbrottslagen. Brott mot trafikbrottslagen är betydligt vanligare som huvudbrott bland lagföringsbeslut som rör män (22 %) än kvinnor (14 %). Lagföringsbesluten som rör män är mer spridda på flera olika brottstyper, medan kvinnors lagföringsbeslut är mer koncentrerade till ett fåtal brottstyper.

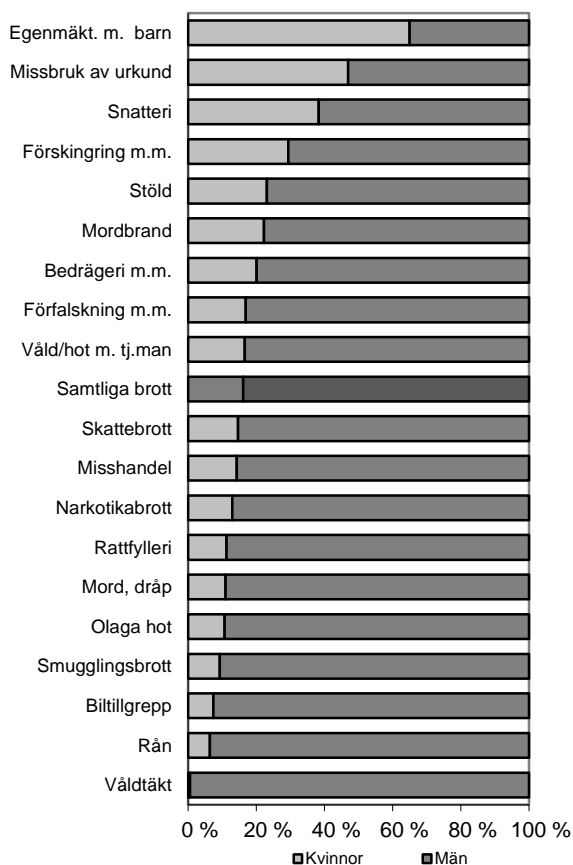
Figur 4.32 Andel (procent) lagföringar mot kvinnor (totalt 18 800 beslut) respektive mot män (totalt 97 800 beslut) för brott, efter huvudbrott 2013.

Om man i stället ser till de brottstyper där *andelen* lagföringsbeslut bland män respektive kvinnor av samtliga lagföringar är hög, framträder en något annorlunda bild. Kvinnornas andel av lagföringsbesluten är

förhållandevis stor när huvudbrotten är till exempel missbruk av urkund och snatteri. Kvinnornas andel var i dessa lagföringsbeslut 47 respektive 38 procent 2013. Männens däremot står för en större andel av lagföringsbesluten framför allt när huvudbrottet är sexualbrott (till exempel våldtäkt), rån (inklusive grovt rån), tillgrepp av forskaffningsmedel och smugglingsbrott. Minst 91 procent av samtliga lagföringsbeslut för dessa brottstyper under 2013 gällde män.

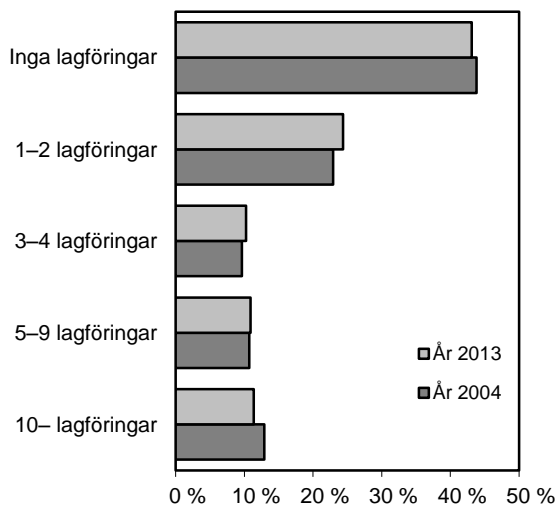
Figur 4.33. Andel (procent) lagföringsbeslut efter kön och brott för ett urval brottstyper 2013.

Tidigare lagföringar

Av lagföringsbesluten 2013 avsåg 43 procent eller 50 300 beslut *personer utan tidigare belastning*. Med tidigare belastning avses här lagföringsbeslut (fällande domslut i tingsrätt, meddelade åtalsunderlåtelse eller godkända strafförelägganden) som fattats de närmaste tio åren före det aktuella lagföringsbeslutet. Omkring 24 procent (28 500 beslut) avsåg personer som tidigare hade lagförts *1–2 gånger*, medan 11 procent (13 300 beslut) avsåg personer som lagförts *10 eller fler gånger* under den närmast föregående tioårsperioden. Mellan 2004 och 2013 har det skett en svag ökning av andelen lagföringsbeslut som rörde personer som lagförts *1–2 gånger* samtidigt som andelen lagföringsbeslut mot personer som tidigare var lagförda *10 eller fler gånger* har minskat.

Figur 4.34. Andel (procent) lagföringsbeslut för brott efter antal lagföringar de närmast föregående tio åren 2004 (totalt 114 900 lagföringsbeslut) och 2013 (totalt 116 700 lagföringsbeslut).

Mellan 2012 och 2013 minskade antalet lagföringsbeslut för samtliga belastningsgrupper. I de mindre belastade kategorierna; *utan tidigare belastning, 1-2 lagföringsbeslut och 3-4 lagföringsbeslut* var minskningen mellan 9 och 10 procent jämfört med 2012, vilket motsvarar en minskning med sammanlagt 9 850 beslut. För lagföringsbeslut i belastningsgrupperna *mellan 5 och 9 respektive 10 eller fler lagföringsbeslut* minskade antalet lagföringsbeslut med 3 630 beslut eller mellan 12-13 procent jämfört med 2012.

Regionala variationer

År 2013 fattades i genomsnitt 1 430 lagföringsbeslut per 100 000 av medelfolkmängden. I förhållande till folkmängden hade *Stockholms län* det största antalet lagföringsbeslut med 1 580 lagföringar per 100 000 invånare. Sedan följde *Värmlands* och *Skåne län*. I dessa två län fattades 1 450 respektive 1 430 lagföringsbeslut per 100 000 av medelfolkmängden under 2013. Lägst antal lagföringar i relation till medelfolkmängden hade *Gotlands, Kronobergs och Kalmar län*, med 885-1 010 lagföringsbeslut per 100 000 invånare under 2013.

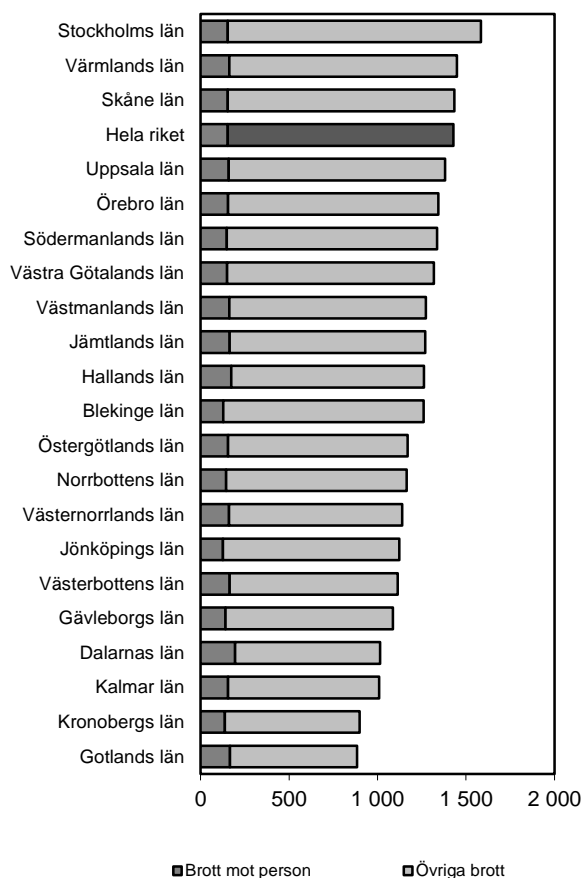
Jämfört med 2012 visade samtliga län på en minskning av antalet lagföringsbeslut i relation till 100 000 invånare. En del av denna minskning beror dock på att trafikbrott lagförda av åklagare inte tas med i beräkningen för 2013⁹.

Jämfört med 2004 ökade antalet lagföringsbeslut som mest i *Västernorrlands, Västerbottens* och *Värmlands län* med mellan 306- 280 beslut per 100 000 invånare jämfört med 2013. Den egentliga ökningen var ännu större då lagföringsbeslut gällande trafikbrott fattade av åklagare inte finns med i beräkningen av 2013 års siffror¹⁰. Den största minskningen av antalet lagföringsbeslut per 100 000 invånare jämfört med tio år tidigare syns i *Gotlands län*.

⁹ Detta på grund av organisatoriska förändringar hos åklagarna. Se vidare under stycket *Jämförelser över tid*.

¹⁰ Se vidare under stycket *Jämförelser över tid*.

Figur 4.35. Antal lagföringsbeslut för brott mot person och övriga brott, per 100 000 av den straffmyndiga medelfolkmängden i länen 2013¹¹.

De regionala skillnaderna i antalet lagföringar varierar beroende på vilken lagförd brottslighet som avses. I lagföringar för *tillgrepsbrott* återfanns det största totala antalet i storstadslänen *Stockholms län* (7 000 lagföringsbeslut), *Västra Götalands län* (4 090 lagföringsbeslut) och *Skåne län* (3 420 lagföringsbeslut) under 2013. *Stockholms*, *Skåne* och *Västra Götalands län* hade även flest lagföringsbeslut för tillgrepsbrott när antalet beräknas per 100 000 invånare, (395, 325 respektive 305 lagföringsbeslut per 100 000 invånare).

När det gäller *brott mot person* hade samtliga tre storstadsregioner, *Stockholms*, *Västra Götalands* och *Skåne län*, det största antalet lagföringsbeslut med 2 710, 2 020 respektive 1 620 lagföringsbeslut (motsvarande mellan 154 och 150 lagföringsbeslut per 100 000 invånare). Resultaten ska tolkas mot bakgrund av att de tre storstadsregionerna tillsammans hade en straffmyndig befolkning på över 4 000 000 invånare under 2013. Ser man i stället till antalet lagföringsbeslut i förhållande till 100 000 straffmyndiga personer i länen hamnar *Dalarnas*, *Hallands* och *Gotlands län* högst med 195, 173 respektive 167 lagföringsbeslut per 100 000 invånare för brott mot person. Nivån för *Dalarnas* och *Gotlands län* avseende brott mot person i förhållande till 100 000 av folkmängden var även 2012 bland de högsta. Antalet lagföringsbeslut per 100 000 invånare avseende brott mot person ökade i Västerbottens län mellan 2012 och 2013. I samtliga övriga län minskade antalet lagföringsbeslut per 100 000 invånare.

Det bör påpekas att en person oftast lagförs i den region där brottet har begåtts, men kan vara bosatt i en annan del av landet. Orsaken till att *Gotlands län* har en så hög andel brott mot person i förhållande till medelfolkmängden kan antas bero på just denna omständighet. Det kan därmed innebära att många av våldsbrotten i länet begås av personer som normalt är bosatta i andra delar av landet och endast vistas på Gotland under en del av året.

¹¹ Blekinge och Jämtlands läns värden kan inte jämföras med värdena från 2012, på grund av att vissa förändringar i beräkningen av länssiffrorna har genomförts mellan dessa år. Se vidare stycket *Jämförelser över tid*.

Statistikens innehåll

Lagförda personer

Med lagförda personer avses enskilda individer som lagförts under året. I tabellerna 470 och 471 finns en kolumn där varje enskild person redovisas en gång oavsett hur många lagföringsbeslut denne erhållit under året. Denna redovisning kallas i tabellerna för lagförda personer. I tidigare års publikationer motsvaras detta av begreppet lagförda personer, nettoredovisat.

Lagföringsbeslut

I statistiken över lagförda personer redovisas de personer som av domstol eller åklagare bedömts vara skyldiga till brott. Statistiken omfattar beslut om fällande domar i tingsrätt och åklagarbeslut (utfärdade strafförelägganden och meddelade åtalsunderlåtelse). Även ordningsbot, som utfärdas av polis eller tull, är en typ av lagföring. Denna uppgift ingår dock inte i begreppen lagförda personer, lagföringsbeslut eller lagförda brott (se nedan).

När flera personer ingår i samma lagföring räknas varje enskild person som en enhet i statistiken. En och samma person kan dock lagföras vid flera tillfällen under ett år, och han eller hon räknas då flera gånger i statistiken över lagföringsbeslut. Statistiken redovisar därmed det totala antalet lagföringsbeslut som en enskild person erhållit under ett år. Begreppet lagföringsbeslut (lagföringar) benämns i tidigare års publikationer som lagförda personer, bruttoredovisat.

Med *domslut* (dom) avses en fällande dom i tingsrätt mot en person. Domsluten redovisas oavsett om de har överklagats eller vunnit laga kraft i tingsrätten. Ingen hänsyn tas i statistiken till eventuella ändringar i högre rättsinstans.

Med *åtalsunderlåtelse* avses beslut av åklagare att inte väcka åtal trots att den misstänkte bedöms vara skyldig till brottet. Skälet kan vara att personen samtidigt står åtalad för flera brott och att det underlåtna brottet inte anses ha någon ytterligare påverkan på straffpåföljden eller att personen är ung och brottet lindrigt.

Med *strafföreläggande* avses böter som utfärdas av åklagare. Från och med 1997 kan även villkorlig dom enskilt eller i kombination med böter utfärdas. Strafföreläggande kan endast utfärdas för brott där böter ingår i straffskalan. Endast strafförelägganden som godkänts av den förelagde ingår i redovisningen.

Ordningsbot är en typ av böter som utfärdas av polisen eller tullen. Förelägganden om ordningsbot rapporteras utan personuppgifter till Brå och redovisas därför separat i statistiken. Vidare omfattar statistiken enbart ordningsbotsförelägganden från polisen som godkänts av den bötfällda personen.

Statistiken ger en allmän beskrivning av lagföringarnas fördelning efter huvudbrott, huvudpåföljd, fängelsetidens längd och den regionala fördelningen av lagföringarna. De lagförda personerna redovisas efter antal tidigare lagföringar, ålder och kön samt huvudbrott och huvudpåföljd i lagföringen.

Lagförda brott

I varje lagföringsbeslut ingår ett eller flera lagförda brott. Samtliga lagförda brott redovisas i statistiken över lagförda brott. Då statistiken bygger på lagföringsbeslut innebär det att om flera personer lagförs för samma gärning kommer det att räknas som ett brott för varje lagförd person i statistiken. Denna redovisning motsvaras närmast av statistiken över brottsdeltaganden i brottsstatistiken.

Kategorisering av brott

Brottsredovisningen omfattar samtliga rikstäckande författningar, såväl balkbrott (brottsbalken, miljöbalken

m.m.) som brott mot specialstraffrättsliga författningar. I lagföringsstatistiken ingår därmed även brott som inte redovisas i statistiken över anmälda brott. Det är i huvudsak fråga om vägtrafikbrott och andra lindriga bötesbrott. Försök, förberedelse, anstiftan och stämpling av brott redovisas som fullbordade brott under respektive brott.

Brottsredovisningen utgår från det strafflagrum (författning, kapitel, paragraf, stycke, punkt) som angivits på domslutet, det utfärdade strafföreläggandet eller den meddelade åtalsunderlåtelsen. Klassificeringen av brott grundar sig således helt på den gällande lagstiftningen. Uppgifter om omständigheter kring brottet, till exempel offrets kön eller relation till gärningspersonen, ingår därför inte i redovisningen till skillnad från brottsstatistiken. De brottstyper som presenteras i denna rapport är ett urval av samtliga lagrum. Fullständig statistik finns tillgänglig hos Brå.

En person kan i ett och samma beslut dömas för flera brott. För huvuddelen av dessa fall utdöms en gemensam påföljd för samtliga brott. Men i vissa fall dömer domstolen ut en påföljd för ett brott och en annan påföljd för den övriga brottsligheten i domen. För att man i statistiken på ett enkelt sätt ska kunna redovisa vilka påföljder som följer på olika brott, tillämpas en så kallad huvudbrotts- och huvudpåföljdsprincip. Denna princip innebär att endast det grövsta brottet (sett till straffskalan) och den mest ingripande påföljden redovisas i statistiken (se avsnittet *Definitioner och begrepp*).

Regional fördelning

Statistiken över personer lagförda för brott redovisas för hela landet och efter län. Indelningen efter län bygger på den geografiska placeringen av den tingsrätt eller åklagarmyndighet som har tagit beslutet om lagföring. Huvudregeln är att ett mål tas upp vid den tingsrätt eller åklagarmyndighet som finns i det område där brottet är begånget. Statistik indelad efter åklagarmyndighet och tingsrätt redovisas inte i denna rapport, men finns tillgänglig hos Brå.

Insamling och bearbetning

Registreringen vid åklagarkamrarna och domstolarna utgör underlaget för statistiken över personer lagförda för brott.

Uppgifter om domar samlas in av Rikspolisstyrelsen (RPS) via domstolarnas ärendehanteringssystem (Vera). Materialet sänds till Brå veckovis på elektronisk väg. Uppgifter om strafförelägganden och åtalsunderlåtelse samlas in från Åklagarmyndigheten (ÅM) via åklagarväsendets system för strafförelägganden respektive åtalsunderlåtelse (Cåbra). Materialet skickas dagligen på elektronisk väg till Brå.

Hos Brå görs olika kontroller, kompletteringar och rättningar av materialet innan uppgifterna sammanställs till statistik.

Jämförelser över tid

Statistik över personer lagförda för brott har förts sedan 1830-talet. Åtskilliga förändringar inom rättsväsendet har skett under åren. Nedan följer en sammanställning av några förändringar inom rättsväsendet och av statistikrutiner sedan 1987 som i högre eller lägre grad har påverkat statistiken över personer lagförda för brott. Denna redogörelse gör dock inga anspråk på att vara uttömmande, utan det finns flera andra faktorer som påverkar jämförbarheten och tolkningen av statistiken. Vissa faktorer beskrivs i kapitlet *Läsanvisningar* och teckenförklaringar till tabellerna i rapporten *Kriminalstatistik 2012*.

- Ett antal brottsrubriceringar i kap.14 BrB ändrade paragrafnummer den 1 juli 2013. Redovisningen i statistiken utgår från Juridisk information, JIF (se längre ner i listan *Jämförelser över tid*) och används i dagsläget av åklagarmyndigheten men inte av domstolarna. Detta gör redovisningen skev för rubriceringarna *märkesförfalskning*, *förfalskning av fast märke* och *brukande av förfalskning*. Då

domstolarna använder sig av en annan struktur för lagrumsinformationen redovisas i 2013 års statistik vissa av de ovan nämnda brotten som avgjorts i domstol under fel rubricering i tabellerna. Felet förväntas enbart påverka 2013 års statistik.

- Från och med den 1 maj 2012 hanteras trafikmål från hela landet huvudsakligen vid två åklagarkamrar förlagda till Karlskrona och Örebro. Det innebär att lagföringsbeslut utfärdade av åklagare i huvudsak utfärdas av Åklagarkammaren Karlskrona-trafik och Åklagarkammaren Örebro-trafik. I 2012 års statistik redovisades lagföringsbeslut från dessa kamrar på länsnivå, tillsammans med övriga beslut för Blekinge respektive Jämtlands län. Från och med 2013 års statistik har dessa två åklagarkamrars lagföringsbeslut tagits bort från länsredovisningen och redovisas i stället separat i tabeller över länsfördelning. Vid jämförelser av länsstatistiken gäller därmed att siffrorna för lagföringsbeslut utfärdade av åklagare under 2012 avseende trafikbrott är högre för Blekinge och Jämtlands län och lägre för övriga län än vad man skulle förvänta sig. För 2013 års tabeller är fördelningen av antalet lagföringsbeslut mellan länen åter så som kan förväntas. Hur många beslut som fattas vid respektive åklagarkammare framgår av tabellerna 5523a1 och 523a2.
- Grova brott redovisas från och med 2012 års statistik för fler brott än tidigare. Brottsbalksbrott redovisas där det går att särredovisa grovt brott och där fler än 10 lagföringsbeslut har fattats under året. I vissa fall där brottskategorin anses ha ett stort allmänintresse redovisas grova brott även då färre än 10 lagföringsbeslut har fattats.
- Nya tabeller som redovisar domslut avseende fängelse i förhållande till ålder produceras från och med 2012 års statistik.
- I december 2012 togs en uppdaterad version av Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem Cåbra 2.0 i drift. Detta borde dock endast ha en marginell betydelse för lagföringsstatistiken.
- Ett antal principiellt viktiga domar i Högsta domstolen gällande straffmätningen av narkotikabrott fattades under 2011 och 2012. Dessa domar låg som underlag för den nya praxis som började tillämpas vid domstolarna under andra halvan av 2011. Effekterna av domstolarnas nya tillämpning av lagen började synas tydligt i statistiken under 2012. Framför allt har förändringen haft effekt på statistiken över fängelsedomar, till exempel nivån på den så kallade straffmassan. Dessutom har praxis påverkat rättsväsendets kategorisering av narkotikabrotten, där till exempel innebörden av grovt narkotikabrott har förändrats. Denna förändring har påverkat fördelningen av de påföljder och typer av lagföringsbeslut som fattas när det gäller narkotikabrott.
- I november 2011 började Åklagarmyndigheten skicka lagföringsinformation (strafförelägganden och åtalsunderlåtelse) i ett nytt format för juridisk information (JIF). För att kunna ta emot informationen i det nya formatet har Brå infört kopplingar mellan JIF och Brås befintliga statistiksystem. Eftersom införandet skedde i slutet av 2011 och enbart för strafförelägganden och åtalsunderlåtelse antas detta ha en marginell påverkan på statistiken. JIF är ett led i utvecklingsarbetet inom Rättsväsendets informationsförsörjning (RIF) och kommer i framtiden att implementeras i samtliga de system inom rättsväsendet som levererar statistikuppgifter till Brå. På sikt och i takt med att JIF används i hela rättsväsendet kommer Brå att utveckla statistiken så att den nya, mer detaljerade informationen kan användas i redovisningen av statistik. Till exempel kommer det att bli möjligt att särredovisa fullbordade brott och försöksbrott.
- I samband med produktionen av 2010 års statistik togs ett antal nya tidsserietabeller fram. Dessa finns till nedladdning på Brås webbplats www.bra.se.
- I de fall både dagsböter och penningbot har dömts ut för ett antal brott i samma dom och det utifrån domen inte går att skilja på vilken påföljd som hör till vilket brott har detta, från och med 2010 års lagföringsstatistik, lösts genom att penningboten kopplas slumpmässigt till ett av de brott i lagföringen som har penningbot i straffskalan. Förändringen kan ha viss påverkan på tabeller som

redovisar bötespåföljd (framför allt tabellerna 500, 500B och 500C). Inför 2010 års produktion gjordes även en korrigering av tabellerna 500, 500B och 500C. Tidigare har tabellerna inte redovisat bipåföljder i de fall både dagsböter och penningböter utdömts i samma lagföring. Från och med 2010 års statistik redovisas även bipåföljden i dessa fall. Bortfallet har under tidigare år varit marginellt varför ingen korrigering bakåt i tiden har gjorts.

- Inför 2010 års produktion genomförde Brå en översyn av straffskalor i statistiksystemet. En del förändringar i straffskalor i statistiksystemet har gjorts men påverkan på huvudbrottsbestämningen antas vara marginell.
- I 2009 års statistik byttes termen lagförda personer (brutto) och lagförda personer (netto) ut mot lagföringsbeslut och lagförda personer. Detta har ingen påverkan på jämförbarheten däremot är dessa termer mer pedagogiska och gör statistiken mer lättförståelig.
- I samband med produktionen av lagföringsstatistiken 2009 redovisades flertalet tabeller uppdelade efter kön. Det innebär att de flesta tabeller nu redovisas både för samtliga personer och för lagförda kvinnor respektive lagförda män. År 2009 omarbetades tabeller över lagföringar fördelat på åklagarkammare respektive tingsrätter. Detta gjordes för att underlätta jämförelser mellan olika åklagarkammare respektive tingsrätter. Tabellerna finns till nedladdning på Brås webbplats www.bra.se.
- Uppgifter till lagföringsstatistiken inkommer löpande till Brå från Åklagarmyndigheten och domstolarna. Det kan i överföringen och hanteringen av uppgifter ta en viss tid från det att ett beslut fattas till att det kommer till Brå, vilket orsakar en viss eftersläpning. Lagföringar som beslutas sent under året inkommer först under nästkommande år. Tidigare år har statistiken producerats vid en viss tid, och när tabellerna kontrollerats har en markering gjorts som visar vilka beslut som tillhör årspopulationen. Från och med 2009 års statistik har i stället fastslagits att de beslut gällande föregående år som har inkommit före den 31 mars följande år ska ingå i lagföringsstatistiken för föregående år. Denna ändring av rutinerna kommer endast att ha en marginell påverkan på statistiken.
- Under tidigare år har livstidsdömda inkluderats när medelstrafftiden för fängelsedömda har beräknats. Livstidsdömda fick då ett värde på tio år. Från och med 2009 har livstidsdömda tagits bort vid beräkningen av medelstrafftiden. Anledningen till denna förändring är att livstidsdomen i praktiken innebär en betydligt längre tid än tio år; däremot är det svårt att säga hur lång medelstrafftiden för en livstidsdom är, då detta kan variera kraftigt från år till år. Vid jämförelse av medelstrafftiden när det gäller fängelsedomar för samtliga brott har detta endast en marginell betydelse. Däremot påverkas jämförelsemöjligheten då det gäller morddömda, eftersom majoriteten av alla livstidsdömda återfinns inom denna population.
- Från och med 2009 års statistik har ett antal tabeller fått en lägre detaljeringsgrad när det gäller brottsredovisningen än tidigare. Det berör framför allt tabeller för beslut om slutna ungdomsvård. Anledningen till denna förändring är främst att öka sekretessen för de personer det gäller eftersom det handlar om tabeller med många låga tal där det finns risk för att enskilda individer kan bli utpekade. Förändringen kan i vissa fall leda till att jämförelsen över år kan bli sämre.
- Under 2007 införde Åklagarmyndigheten ett nytt ärendesystem (Cåbra) som ersatte åklagarnas tidigare ärendesystem (Brådis och Envis). Systemomläggningen påbörjades i februari 2007 och skedde successivt i olika åklagarkammare fram till juni 2007. Syftet med omläggningen var att ytterligare effektivisera åklagarverksamheten. Uppgifter från både de gamla systemen och det nya systemet ligger till grund för statistiken över lagförda personer. Denna systemomläggning kan ha påverkat statistiken över lagföringsbeslut under 2007 och därmed jämförbarheten med tidigare år. Analyser av statistiken samt de tester som genomförts under hela införandefasen tyder dock på att systemomläggningen generellt sett endast kan ha haft en marginell påverkan på statistiken. (Mer

utförlig information om statistikomläggningen kan beställas från Enheten för rättsstatistik på Brå.)

- Den 1 januari 2007 infördes ändringar i reglerna om ingripande mot och behandling av unga lagöverträdare. Syftet med dessa ändringar var att vidareutveckla och förbättra påföljdssystemet för unga i åldern 15–21 år som gjort sig skyldiga till brott. Ändringarna innebar bland annat att tillämpningen av påföljden *Vård inom socialtjänsten* tydligare inriktas på unga med särskilt behov av vård. Denna avgränsning synliggjordes genom att påföljden bytte beteckning till *Ungdomsvård*. Ändringarna innebar samtidigt att *Ungdomstjänst* infördes som en ny fristående påföljd för unga lagöverträdare under 21 år. Påföljden, som liksom tidigare avser oavlönat arbete samt annan särskild ordnad verksamhet i lägst 20 och högst 150 timmar, får endast dömas ut om den unge godkänner påföljden och det saknas grund för att döma till ungdomsvård. Syftet är att påföljden ungdomstjänst ska kunna ersätta högre bötesstraff, kortare frihetsberövanden och, när det är lämpligt, ungdomsvård. I valet mellan böter och ungdomstjänst ska det senare normalt väljas om det inte anses för ingripande. Om den unge är över 18 år får dock ungdomstjänst endast dömas ut om särskilda skäl finns.
- Den 1 april 2005 trädde en ny sexualbrottslagstiftning (6 kap. BrB) i kraft. Syftet med den nya lagstiftningen är dels att ytterligare förstärka och tydliggöra varje människas absoluta rätt till sexuell integritet och självbestämmande, dels att på olika sätt lyfta fram och förstärka skyddet för barn och ungdomar som utsätts för sexuella kränkningar. Den nya lagstiftningen innebär väsentliga ändringar i flera bestämmelser, men också tillkomst av helt nya bestämmelser. Bland annat har begreppet våldtäkt utvidgats till att omfatta de så kallade utnyttjandefallen, och kravet på tvång har satts lägre. Det innebär dels att gärningar som tidigare bedömdes som sexuellt utnyttjande i stället bedöms som våldtäkt, dels att tillämpningsområdet för när en våldtäkt kan bedömas som grov har utvidgats. Dessutom stadgas att en våldtäkt som begås av flera personer i normalfallet ska bedömas som grov. Bestämmelsen sexuellt tvång kvarstår och ska tillämpas när förutsättningarna för våldtäkt inte är uppfyllda, medan den tidigare bestämmelsen sexuellt utnyttjande ändrats till att enbart avse utnyttjande av personer som befinner sig i beroendeställning till gärningspersonen.

Genom lagstiftningen upphävdes även lagen (1998:408) om förbud mot köp av sexuella tjänster. Den ersattes av en ny straffbestämmelse i brottsbalkens sjätte kapitel, köp av sexuell tjänst (11 §). Utöver att straffbelägga den som skaffar sig en tillfällig sexuell förbindelse utvidgades bestämmelsen till att även straffbelägga den som nyttjar en sådan förbindelse som betalats av någon annan. Nämnda och övriga ändringar i lagstiftningen innebär att man inte utan vidare kan jämföra antalet lagförda för olika sexualbrott 2005 och senare med tidigare år.

Den nya lagstiftningen innehåller vidare fyra nya straffbestämmelser för sexualbrott som riktar sig mot barn. Bestämmelsen *våldtäkt mot barn* (4 §) tar sikte på de allra allvarligaste brotten mot barn, och det ställs inte längre några krav på att hot eller våld har använts vid övergreppet. Bestämmelsen *sexuellt utnyttjande av barn* (5 §) reglerar sådana fall av våldtäkt mot barn som med hänsyn till omständigheterna är mindre allvarliga, och bestämmelsen *sexuellt övergrepp mot barn* (6 §) avser andra sexuella handlingar mot barn än som avses i bestämmelserna om våldtäkt respektive sexuellt utnyttjande av barn. Dessutom tillkom en ny bestämmelse, *sexuellt utnyttjande av barn för sexuell posering* (8 §), som straffbelägger gärningar där någon främjar eller utnyttjar barn för detta ändamål.

- Från och med 2004 erhåller RI-systemet på Rikspolisstyrelsen (RPS), som är det system som förmedlar information från domstolarna till Brå, uppgifter om domar och slutliga beslut från Domstolsverkets nya verksamhetssystem för handläggning av domar i tingsrätt. Det nya systemet, kallat Vera, ersätter det tidigare MÅHS-systemet. Enligt tester som gjorts har systemskiftet inte haft någon inverkan på statistiken över lagförda personer.
- Under 2002 inrapporterades vissa felaktigheter i de åtalsunderlåtelse som rörde narkotikabrott. På grund av ett fel i åklagarnas ärendehanteringssystem Brådis kom en del ärenden som avsåg ringa narkotikabrott att inrapporteras som narkotikabrott av normalgraden. Den felaktiga inrapporteringen

har medfört att lagföringsstatistiken för 2002 överskattar antalet personer som meddelats åtalsunderlåtelse för *narkotikabrott av normalgraden* på bekostnad av motsvarande antal för *ringa narkotikabrott*. Åtalsunderlåtelser som rör övriga typer av huvudbrott har påverkats obetydligt av felaktigheterna, och felrapporteringen har ingen påverkan alls på antalet meddelade åtalsunderlåtelser totalt sett¹². Felaktigheterna har genom Åklagarmyndighetens försorg kunnat åtgärdas, och tabeller med korrigerade uppgifter kan beställas från Brå.

- År 2002 ökade antalet utfärdade och godkända strafförelägganden från tullverksåklagare med 84 procent jämfört med närmast föregående år. Ökningen var i huvudsak av systemtekniskt slag och kan förklaras av att tullens system för föreläggande av ordningsbot inte fungerade tillfredsställande under året. Detta medförde att man tillfälligt var tvungen att utfärda strafförelägganden för brott som vanligtvis beivras med ordningsbot (till exempel ringa tullbrott). Såväl ökningen av antalet utfärdade och godkända strafförelägganden under 2002 som stora delar av nedgången i antalet strafförelägganden 2003, bör tolkas mot bakgrund av den systemtekniska förändringen vid tullen 2002.
- Den 1 januari 2001 infördes den nya lagen om straff för smuggling, som ersatte den tidigare varusmuggningslagen. Införandet av lagen innebär inga större förändringar i statistiken över lagförda personer. Genom den nya lagen kan vissa brott, bland annat smuggling av narkotika, särredovisas i statistiken.
- Från och med år 2000 levereras uppgifter om åtalsunderlåtelser på elektronisk väg direkt från Åklagarmyndigheten (ÅM), i stället för som tidigare via Rikspolisstyrelsen (RPS). De två viktigaste effekterna av denna omläggning är att statistiken över åtalsunderlåtelser kom att omfatta samtliga författningar och att definitionen av en åtalsunderlåtelse förändrades något.¹³
- År 1999 kom ordningsbottsinstitutet att utökas med brott mot ett större antal författningar. Utvidgningen påverkar antalet utfärdade ordningsbottsörelägganden, men har även betydelse för antalet utfärdade strafförelägganden, eftersom brott som tidigare skulle ha medfört strafföreläggande i och med utvidgningen i stället beivras genom ordningsbot. Utöver utvidgningen 1999 har mindre tillägg i institutet skett under åren.
- År 1999 tillkom flera nya påföljder: villkorlig dom förenat med samhällstjänst, överlämnande till vård inom socialtjänsten förenat med ungdomstjänst och slutna ungdomsvård. Tillkomsten av påföljden slutna ungdomsvård innebär att antalet ungdomar dömda till fängelse inte utan vidare kan jämföras med tidigare år.
- År 1998 införde åklagarkamrarna successivt ett nytt redovisningssystem (EnVis). Uppgifterna om strafförelägganden samlas i och med detta in av Åklagarmyndigheten på elektronisk väg för vidare leverans till Brå. Den elektroniska distribueringen av data medför att Brå erhåller uppgifter om godkända strafförelägganden snabbare än tidigare, vilket i sin tur har viss inverkan på antalet strafförelägganden i statistiken (se ovan).
- År 1997 infördes möjligheten att utfärda villkorlig dom, enskilt eller i kombination med böter, genom strafföreläggande.
- År 1994 övertog Brå ansvaret för själva bearbetningen och produktionen av kriminalstatistiken från Statistiska centralbyrån (SCB). Ett nytt produktionssystem med en relationsdatabas byggdes upp, och något förändrade statistikrutiner jämfört med tidigare infördes. Omläggningen har påverkat statistiken marginellt. I och med övertagandet kom dock principen för val av huvudpåföljd att ändras något, så till vida att förordnanden i förhållande till övriga påföljder kom att rangordnas lägre än vid

¹² För mer information se *Kriminalstatistik 2003*.

¹³ För mer information se *Kriminalstatistik 2000*.

SCB. Förändringen innebär att förordnanden i lägre grad väljs som huvudpåföljd i statistiken jämfört med tidigare när statistiken producerades av SCB.

- År 1994 införde domstolarna successivt ett nytt ärendehanteringssystem (MÅHS). Tidigare hade domstolarna skickat kopior på domar till RPS, som gjorde en optisk inläsning av domarna. Med införandet av det nya systemet kom domstolsuppgifterna i stället att registreras maskinellt, vilket innebär att de fel som tidigare orsakats av den optiska inläsningen försvann.
- År 1990 (och till och med år 2000) upphörde redovisningen av åtalsunderlåtelse mot vissa författningar, jämfört med perioden 1979–1989. Det är framför allt åtalsunderlåtelse för vissa lindriga brott (främst mot vägtrafikförfattningar) som man upphörde att redovisa under åren 1990–2000.
- Från och med 1987 redovisas endast de under statistikåret utfärdade strafförelägganden som har godkänts av den förelagda personen. Tidigare utgick redovisningen från utfärdade strafförelägganden under statistikåret, oavsett om de var godkända eller inte. Förändringen medför att något färre strafförelägganden redovisas än under tidigare år.

Brå ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brottsförebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för beslutsfattande, utredningsverksamhet, debatt och forskning.

Utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, sammanställer och presenterar Brås enhet för rättsstatistik årligen cirka 400 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på Brås webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolkningsanvisningar, kommentarer och analyser, samt i de två publikationerna *Kriminalstatistik* och *Narkotikastatistik*.

Statistik över anmälda och uppklarade brott har förts sedan 1950. Statistik över personer misstänkta för brott har förts sedan 1975. Sedan 1995 ansvarar Brå för och publicerar den officiella kriminalstatistiken, dessförinnan gjordes det av Statistiska centralbyrån.